

Gorczańska

ZGODA

Biuletyn Samorządowy Gminy Niedźwiedź

ISSN 1213-1415

Rok XXIV - nr 121

Styczeń - Luty - Marzec '2020

Cena 3 zł

**Zdrowych, pogodnych, rodzinnych
Świąt Wielkanocnych
życzą
Wójt, Rada Gminy,
oraz Redakcja**

INFORMATOR

WÓJT GMINY MGR INŻ. RAFAŁ RUSNAK

Przyjmuje interesantów w sprawach skarg i wniosków w poniedziałki w godzinach od 9.00 do 14.00, oraz w miarę możliwości, niezależnie od wyznaczonych godzin. Pokój nr 10. W razie nieobecności Wójta w sprawach skarg i wniosków przyjmuje sekretarz Urzędu Gminy.

PRZEWODNICZĄCY RADY GMINY ZENON DZIEDZIC

Pełni dyżur w czwartki w godzinach od 9.00 do 11.00. Pokój nr 13

URZĄD GMINY

Czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30. Przerwa dla wykorzystania przez pracowników w godzinach 10.00 - 12.00

TELEFONY WEWNĘTRZNE ORAZ NUMERY GABINETÓW POSZCZEGÓLNYCH REFERATÓW

(18) 33 12 760 - Sekretariat. Pokój nr 8

- 302** - Sekretarz Urzędu Gminy. Pokój nr 9
- 305** - Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół. Pokój nr 4
- 307** - Księgowość budżetowa. Pokój nr 3
- 308** - Podatki i opłaty lokalne. Pokój nr 15
- 309** - Gospodarka nieruchomościami. Pok. nr 14

- 310** - Rada Gminy. Obrona cywilna. Pokój nr 13.
- 311** - Kasa. Pokój nr 12. Czynna 7.00 - 14.00
- 312** - Ewidencja ludności. Pokój nr 6.
- 313** - Gospodarka przestrzenna. Ochrona środowiska. Pokój nr 11.
- 314** - Podatki od środków transportowych. Informatyk. Pokój nr 16
- 315** - Inwestycje gminne. Pokój nr 17
- 316** - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (mieści się w budynku Urzędu Gminy).
- 324** - Gminny Ośrodek Kultury. Czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8.00 - 16.00
- 325** - Działalność gospodarcza. Pokój nr 2.
- 326** - Skarbnik Gminy. Pokój nr 1
- 328** - Urząd Stanu Cywilnego. Pokój nr 7
- 333** - Gospodarka Komunalna. Pokój nr 18
- 334** - Wodociągi. Pokój nr 18

Ośrodek Doradztwa Rolniczego (Urząd Gminy Mszana Dolna, I piętro), w czwartki 8.00 - 15.00

Bank Spółdzielczy czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 - 15.00

Poczta czynna od poniedziałku do czwartku od 8.00 do 14.30, w piątek od 13.30 do 20.00

Gminna Biblioteka Publiczna czynna od wtorku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00. W poniedziałek od 9.00 do 17.00.

Muzeum „Orkanówka” otwarte jest dla zwiedzających od wtorku do soboty w godzinach od 9.00 do 16.00, a także w dni wolne, czy po godzinach, po wcześniejszym umówieniu się telefonicznie: **608 731 557**

CENNIK REKLAM I OGŁOSZEŃ

Okładka (netto): ¼ strony - 100 zł; ½ strony - 150 zł; cała strona - 250 złotych.
Środek gazety: netto: ¼ strony - 80 zł; ½ strony - 120 zł; cała strona - 200 złotych.
Reklama w 2 kolejnych numerach: zniżka -10%; w 3 kolejnych - zniżka 20%; w 4 kolejnych - zniżka 30%
Cena ogłoszeń: Jeden centymetr kwadratowy tekstu - 50 groszy.
Ogłoszenia osób i organizacji działających na zasadzie „non profit” są bezpłatne.
Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń i zastrzega sobie prawo do skracania i redagowania nadsyłanych tekstów, ich wyboru do publikacji oraz opatrywania własnymi tytułami.

BUDŻET GMINY AD 2020

Na ostatniej sesji w starym roku radni uchwalili tegoroczny budżet naszej gminy. Zamieszczamy podstawową porcję informacji o wielkości, przychodach, wydatkach i planowanym zagospodarowaniu środków pieniężnych w bieżącym roku.

Poniższe dane pochodzą z załączników nr 1 i nr 2 do Uchwały Rady Gminy z dnia 23 grudnia 2019 roku.

1. Ustala się dochody budżetu w wysokości: 43.781.129,14 zł, (dochody bieżące: 37.302.126,00 zł, dochody majątkowe: 6.479.003,14 złotych).

Planowanych dochodów dostarczą: Rolnictwo i łowiectwo - 573.479,00 zł; leśnictwo - 61.000 zł; wpływy z poboru wody - 290.000,00 zł; gospodarka mieszkaniowa - 519.090,64 zł; administracja publiczna - 350.840,64 zł; dochody od osób prawnych osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (czyli wpływy z podatków, opłat i darowizn) - 5.578.056,00 zł; część oświatowa subwencji ogólnej - 9.353.133,00 zł; część wyrównawcza subwencji ogólnej - 7.108.065,00 zł; część równoważąca subwencji ogólnej - 632.499,00 zł; oświata i wychowanie - 865.826,00 zł; pomoc społeczna - 559.046,00 zł; rodzina - 11.211.026,00 zł, w tym m.in. dotacja celowa na świadczenia wychowawcze - 6.820.748,00 zł; dotacja celowa na świadczenia rodzinne oraz fundusz alimentacyjny - 3.921.812,00 zł; dotacja celowa na „Dobry Start” - 347.200,00 zł; gospodarka komunalna i ochrona środowiska - 6.479.639,50 złotych, w tym wpływy z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi - 1.419.125,00 zł; dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich na realizację zadania „Montaż OZE w indywidualnych gospodarstwach domowych” - 2.699.190,00 zł; wpłaty mieszkańców w związku z realizacją zadania „Montaż OZE w indywidualnych gospodarstwach domowych” - 2.351.324,50 złotych.

2. Ustala się wydatki budżetu w wysokości: 44.682.488,87 zł, w tym wydatki bieżące jednostek budżetowych w kwocie łącznej - 36.416.635,95 zł, z czego: wydatki na wynagrodzenia i składki od nich - 16.898.366,00 zł; wydatki związane z realizacją zadań statutowych jednostek budżetowych - 6.300.291,95 zł; wydatki na obsługę długu publicznego - 270.000,00 złotych.

Wydatki budżetu obejmują plan wydatków majątkowych na łączną kwotę: 8.265.852,92 zł, w tym wydatki na inwe-

stycje i zakupy inwestycyjne w kwocie: 8.265.852,92 złotych.

Wysokość wydatków na bardziej istotne dziedziny życia społeczno-gospodarczego: Rolnictwo i łowiectwo - 32.200,00 złotych; leśnictwo - 22.750,00 zł; dostarczanie wody - 297.200,00 zł; transport i łączność - 613.739,80 zł; gospodarka mieszkaniowa - 1.795.007,22 złotych; działalność usługowa - 178.700,00 złotych; administracja publiczna - 4.125.086,95 zł; w tym Urząd Gminy - 3.213.290,95 zł; Rada Gminy - 139.000,00 zł; wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego - 470.700,00 zł; bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa - 81.200,00 zł, w tym OSP - 55.700,00 zł; obsługa długu publicznego - 270.000,00 złotych; różne rozliczenia - 359.500,00 złotych, w tym rezerwa ogólna - 170.000,00 złotych; rezerwa celowa (oświata) - 92.500,00 zł; rezerwa celowa na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego 97.000,00 zł; oświata i wychowanie: 14.806.210,80 zł; szkoły podstawowe - 9.118.150,00 zł; przedszkola - 2.995.500,00 zł; szkoły artystyczne - 1.194.600,00 zł; stołówki szkolne i przedszkolne - 605.650,00 zł;; realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych - 485.900,00 złotych; przeciwdziałanie alkoholizmowi, zwalczanie narkomanii - 53.025,00 zł; pomoc społeczna - 1.495.021,00 zł; edukacyjna opieka wychowawcza - 319.300,00 złotych, w tym: świetlice szkolne - 298.300,00 złotych; pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym - 20.000,00 złotych; rodzina - 11.620.144,00 złotych, w tym: świadczenie wychowawcze - 6.865.672,00 zł; świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego - 4.112.214,00 zł; wspierane rodziny - 456.024,00 zł; gospodarka komunalna i ochrona środowiska - 7.202.509,50 zł, w tym: gospodarka odpadami komunalnymi - 1.419.125,00 złotych; oczyszczanie miast i wsi - 371.370,00 zł; oświetlenie ulic, placów i dróg - 303.000,00 zł; pozostała działalność - 5.050.514,50 złotych; kultura i ochrona dziedzictwa narodowego - 593.803,80 zł; (domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby - 453.025,00 zł; biblioteki - 73.324,00 zł); kultura fizyczna - 733.549,80 zł, w tym: zadania w zakresie kultury fizycznej - 105.815,00 zł; pozostała działalność - 627.734,80 złotych.

3. Różnica między dochodami i wydatkami stanowi planowaną nadwyżkę budżetu w kwocie 901.359,73 złotych, który zostanie pokryty przychodami pochodzącymi z zaciąganych kredytów.

4. Tworzy się:

- rezerwę ogólną budżetu w kwocie 170.000,00 złotych
- rezerwy celowe budżetu w kwocie łącznej 189.500,00 złotych.

Ps. Pełny tekst uchwały budżetowej dostępny jest na stronie internetowej gminy lub do wglądu w Urzędzie Gminy.

Opracowanie - Stanisław Stopa

WIZYTACJA KANONICZNA PARAFII

W I niedzielę Wielkiego Postu rozpoczęła się wizytacja naszej wspólnoty parafialnej przez ks. Biskupa Jana Zająca. Przed Mszą św. o godz. 7.00 nastąpiło liturgiczne przywitanie ks. Biskupa. W imieniu parafii uczynili to Krystyna i Tadeusz Adamczyk oraz ks. Proboszcz Marek Wójcik. Mszę św. w intencji parafian sprawował ks. Biskup, który wygłosił Słowo Boże. Po Mszy św. udzielał błogosławieństwa małżeństwom z najstarszym stażem oraz parafianom. Msza święta o godz. 9.00 zgromadziła małżeństwa ze średnim stażem z rodzinami, oraz grupy parafialne. Po błogosławieństwie małżeństw, odbyło się w kościele spotkanie z grupami parafialnymi: Scholką parafialną dziewcząt, Służbą Liturgiczną Ołtarza (ministranci i lektorzy), Oazą dzieci i młodzieży, Dziecięcą Różą Różańcową i pozostałymi dziećmi. Wszyscy otrzymali z rąk ks. Biskupa różańce. Msza św. o godz. 11.00 była przeznaczona dla najmłodszych stażem małżeństw z dziećmi, zakończona błogosławieństwem dla nich.

Następnie ks. Biskup udał się do Belwederu, aby spotkać się z Siostrami Rodziny Maryi. W Godzinie Miłosierdzia wraz z wiernymi zgromadzonymi na cmentarzu, odmówił za zmarłych koronkę do Bożego Miłosierdzia. Przed Nabożeń-

stwem Gorzkich Żali, swoje spotkanie z ks. Biskupem miała Rada Parafialna. Na Mszy św. koncelebrowanej o godzinie 17.00, ks. Biskup udzielił Sakramentu Bierzmowania 48 osobom z klas VIII z Podobina i Niedźwiedzia. W imieniu rodziców o Sakrament Bierzmowania poprosili p. Anna Jasek i p. Jarosław Draus. Liturgię Mszy św. przygotowała mło-

dzie. Na zakończenie ksiądz Biskup poświęcił pamiątkowe krzyże, zaś w imieniu bierzmowanych podziękowali Nadia Kraus i Bartosz Kawala.

Po wykonaniu pamiątkowych fotografii w kościele, odbyło się spotkanie z Chórem Parafialnym „OREMUS”, który w tym roku obchodzi 25 - lecie swojego istnienia. Jego członkowie otrzymali od ks. Biskupa różańce fatimskie. Następnie na plebanii odbyła się agapa duchowieństwa dekanatu Mszana Dolna z ks. Biskupem Janem.

Drugi dzień wizyty rozpoczęliśmy o godz. 9.00 od spotkania z dziećmi i personelem Przedszkola w Niedźwiedziu. Maluchy przywitały ks. Biskupa wierszykami i śpiewem. Radości było co niemiara. Ks. Biskup odwiedził też rodzinę na osiedlu Maciejki, os. Moskały i dwie rodziny na os. Jamróżka, po czym udał się do rodziny w Podobinie. Około godz. 11.00 spotkał się w szkole im. Jana Pawła II z dziećmi, personelem i Gronem Pedagogicznym. Na spotkaniu byli obecni Wójt Gminy i Sołtys Podobina. Po przywitaniu i przemówieniu ks. Biskupa, wysłuchaliśmy wierszy i śpiewaliśmy pieśni związane z Osobą św. Jana Pawła II. Na zakończenie ksiądz Biskup spotkał się nauczycielami. Odwiedziwszy szkolną stołówkę, udał się na plebanię.

Około godzinie 14.00 pojawił się w kaplicy św. Sebastiana i bez zapowiedzi odwiedził starą plebanię, siedzibę Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych im. św. Brata Alberta, która obchodziła 20 - lecie swojego istnienia. Tak zakończyła się wizytacja kanoniczna Parafii Niedźwiedź.

Wszystkim, którzy czynnie uczestniczyli w dniach wizytacji biskupiej naszej wspólnoty, składam serdeczne Bóg zapłać. Bóg zapłać ks. Dominikowi za trud i serce w przygotowanie młodzieży do Sakramentu Bierzmowania. Młodzieży za godne przyjęcie tego Sakramentu. Rodzicom za pomoc w przygotowaniach do Bierzmowania i ofiarę na Szpital Dziecięcy w Prokocimiu.

PIELGRZYMKA DO ZIEMI ŚWIĘTEJ 2020

31 styczeń. Rozpoczynamy naszą przygodę i wędrówkę z Jezusem od Cezarei Nadmorskiej. Byliśmy w pierwszej kolejności nad Akweduktem, który dostarczał do niej wody potem podjechaliśmy pod miasto, by zobaczyć, to co z niego zostało, a większości z portu. I udaliśmy się do Hajfy by pokłonić się Matce Bożej i ją prosić by z nami pielgrzymowała. Odwiedziliśmy więc Sanktuarium Stella Maris, albo inaczej tak zwane Sanktuarium Szkaplerza, kolebka Zakonu Karmelitańskiego. I w takiej nocnej aurze spoglądaliśmy na zatokę dzisiejszego portu w Hajfie i samo miasto. Po czym udaliśmy się do Nazaretu, gdzie nocowaliśmy dwie noce. Po kolacji udaliśmy się na zasłużony odpoczynek.

1 luty. Następnego dnia, to Jezioro Galilejskie. Rano wstąpiliśmy do Kany Galilejskiej, gdzie Eucharystią sprawowaną w intencjach naszych małżeństw przez ks. Marka rozpoczęliśmy kolejny dzień. Po nawiedzeniu Kany miejsca pierwszego cudu Pana Jezusa pojechaliśmy nad Jezioro Galilejskie, na Górę Błogosławieństw, gdzie mamy czas na modlitwę i podziwianie pięknych widoków. Następnie jedziemy do Tabghy, do kościoła rozmnożenia chleba. Sama nazwa to zniekształcona arabska wersja greckiego słowa Heptapegon, czyli siedem źródeł. Skala, na której odbył się cud, została obrobiona, zmniejszona i położona pod ołtarzem nowego kościoła. Stamtąd przeszliśmy na nogach do Kościoła Prymatu św. Piotra lub Mensa Christi został wybudowany w miejscu, w którym według tradycji Jezus ukazał się po swej śmierci po raz trzeci. W miejscu tym Jezus spożył posiłek ze swymi uczniami i wskazał na Piotra jako głowę Jego Kościoła mówiąc: „Paś baranki moje... Paś owce moje” (Ewangelia według Jana, 21; 15, 19). Mieliśmy kontakt z jeziorem i modliliśmy się tam szczególnie za naszego Ojca Świętego Papieża Franciszka, z racji tej, że jest to miejsce powołania go na Stolicę Piotrową. Stamtąd do Kafarnaum miasta Jezusowego, domu Świętego Piotra i Synagogi, w której modlił się Jezus. I w końcu na lunch z rybą Świętego Piotra tak się złożyło, że wszyscy wzięliśmy w tym lunchu udział, stąd mieliśmy wspólną ucztę poza hotelem. Dzień zakończyliśmy rejsem po jeziorze Galilejskim. Wracając do Nazaretu wstąpiliśmy jeszcze do źródła Maryi, choć było zamknięte wiemy mniej więcej, gdzie się znajdowało w Nazarecie i że takowe jest.

2 luty. Kolejny dzień rozpoczęliśmy od wyjazdu samochodami na Górę Tabor miejsca Przemienienia Pańskiego, gdzie mogliśmy wraz z Piotrem, Jakubem i Janem doświadczyć te-go wydarzenia. Z Taboru ponownie wróciliśmy do Nazaretu. Tym razem po to, by uczestniczyć w Eucharystii w kościele Świętego Józefa. Po nawiedzeniu Bazyliki Zwiastowania Pańskiego, która dla niektórych już była znana z sobotniej procesji i modlitwy Różańcowej, modlitwie i chwili wolnego czasu w Nazarecie wyjechaliśmy do Jaffy by zobaczyć dzisiejszą Jaffę z uwzględnieniem wszystkiego tego, co przypomina i pozostało po czasach Apostolskich. Z Jaffy dotarliśmy do Betlejem na kolację i odpoczynek.

3 luty. Następnego dnia po nocy i odpoczynku udajemy się do Ain Kerem. Zgodnie z chrześcijańską tra-

dycją w Ain Kerem mieli mieszkać Zachariasz wraz z żoną Elżbietą. To tutaj wskazuje się miejsce narodzin Jana Chrzciciela. Po nawiedzeniu kościoła Matki Bożej i Kościoła świętego Jana, jedziemy do pola pasterzy w Betlejem. Choć po drodze była jeszcze Menora przed Knesetem Izraelskim parlamentem. W końcu Betlejem miejsce Narodzenia Jezusa, Eucharystia w grocie Józefa, ale również krótka Wizyta w Grocie Mlecznej obok Bazyliki Narodzenia Pańskiego.

4 luty. Kolejny dzień to wyjazd na Górę Oliwną, którą rozpoczęliśmy od wizyty w kościele Betwage skąd wyrusza procesja Niedzieli Palmowej, a następnie sanktuarium Wniebowstąpienia Pana Jezusa, Kościół Pater Noster, Kościół Dominus Flevit (gdzie Pan zapłakał), Bazylika Getsemani, następnie Bazylika Matki Bożej Wniebowzięcia i Eucharystia kończąca nasz pobyt na Górze Oliwnej w Grocie Apostołów, w Grocie Getsemani. Stamtąd przejechaliśmy pod ścianę płaczu i weszliśmy w dzielnicę żydowską poprzez Syjon Chrześcijański, Wieczernik, Grób Dawida i Kościół Zaśnięcia Matki Bożej. Przeszliśmy do kościoła św. Piotra In Galliantu, w którym wg tradycji Piotr zaparł się Jezusa. W taki oto sposób zakończyliśmy kolejny dzień.

5 luty. I dzień najważniejszy dla nas, jak sobie określiliśmy. Droga Krzyżowa, którą poprzedziliśmy wizytą na cmentarzu Muzułmańskim i w kościele Świętej Anny w miejscu uzdrowienia paralytyka. W miejscu gdzie Maryja przyszła na świat, a następnie drogą krzyżową przeszliśmy do Bazyliki Grobu Pańskiego. Nawiedziliśmy Grób Pański, Kalwarię, a także poszczególne kaplice.

6 luty. Dzień ostatni naszego pielgrzymowania, to wyprawa w stronę pustyni do Betanii, gdzie Mszą Świętą dziękczynną dziękowaliśmy Bogu za nasz pobyt. Następnie Jerycho najstarsze miasto, Góra Kuszenia, Chrztów w Jordanie, Qumran i odpoczynek po całym tygodniu naszego wysiłku i pielgrzymowania nad Morzem Martwym z pięknym widokiem na pustynię.

7 luty. Tak zakończyliśmy naszą pielgrzymkę. Choć nasze życie jest pielgrzymowaniem, to krótki etap, który był nam dany przejść razem. Przed nami jeszcze tyle, ile Pan Bóg zaplanował bo niezbadane są wyroki Boskie. Dlatego też dziękuję państwu za wspólną pielgrzymkę, życzę jeszcze raz Bożego błogosławieństwa w waszych rodzinach. No i planujecie kolejne wyjazdy trzeba mieć marzenia żeby je realizować. Piszcie swoim życiem szóstą ewangelię po tym jak poznaliście cztery, a obejrzeliście piątą.

Siostra Czesława

Drodzy Pielgrzymi! Gratulujemy wszystkim, którzy udali się na pielgrzymi szlak wiedzeni wiarą w opiekę Matki Bożej w obliczu tego, co nieznane i nieprzewidywalne. Pragniemy wyrazić wdzięczność i uznanie wszystkim uczestnikom, ks. Markowi, s. Czesławie, p. Agatce, wszystkim, którzy przygotowywali oprawę Mszy św., czytali, śpiewali i z wiarą się modlili, wzbogacając nasze pielgrzymowanie po tak ważnych dla nas miejscach. Wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób pomagali i przyczynili się do tego, że mogliśmy tu być z serca dziękujemy.

*Ks. Proboszcz Marek Wójcik
Tadeusz Kowalczyk*

Od redakcji.: Tekst oryginalny.

INFORMACJE WÓJTA GMINY

Z SESJI LUTOWEJ

* 10 stycznia miało miejsce Zgromadzenie Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa. Było to spotkanie jubileuszowe z okazji 25 - lecia powstania Związku oraz 15 - lecia istnienia Spółki „Górna Raba”, podsumowujące działalność tych instytucji.

* 20 stycznia odbyłem spotkanie z dyrektorem Wydziału Polityki Społecznej przy Wojewodzie Małopolskim w sprawie wniosku na centrum mieszkalno - opiekuńcze. Spróbuję złożyć wnioski w ramach programu „Centra Opiekuńczo - Mieszkalne” na jedną kondygnację nowego budynku Ośrodka Zdrowia w Porębie Wielkiej. Chciałem u źródła zasięgnąć informacji na temat tego programu i szans jego dofinansowania. Z informacji wynika, że nie są to łatwe pieniądze, ale szansa jest. Poza tym, obecnie nie mamy innego wyjścia, jak spróbować skorzystać z tego programu, gdyż innych programów pomocowych na dziś nie ma. Kolejna perspektywa finansowa w ramach środków unijnych, pojawi się za dwa lata w ramach nowego budżetu unijnego na lata 2021-2027.

* 21 stycznia odbyłem spotkanie z p. Marcinem Jaworem - przedstawicielem Tauronu od oświetlenia. Ustaliliśmy, że wykonujemy inwentaryzację nasze-

go oświetlenia gminnego w całości. Jest to istotne dlatego, że podejmując działania w sprawie rozbudowy i konserwacji oświetlenia, musimy wiedzieć, które lampy należą do Tauronu, a które do naszej Gminy. Spółka Tauron wymieni pięć starych słupów metalowych na wysokości kościoła i w stronę Urzędu Gminy.

* 23 stycznia złożyłem pismo do „Orange” w sprawie infrastruktury telekomunikacyjnej (chodzi o pochylone słupy pod Łysokiem, zagrażające przewróceniem się i zerwaniem linii). Przy drodze powiatowej zostało to naprawione, natomiast pod osiedlem Godki w Podobinie usterka nie jest usunięta.

* 24 stycznia miały miejsce w Limanowej uroczystości z okazji wyzwolenia niemieckiego obozu koncentracyjnego w Auschwitz. Bardzo dziękuję pocztowi sztandarowemu i delegacji naszej Gminy, która wzięła udział w tej uroczystości, jak również dwom rodzinom, których członkowie byli więzieni w Auschwitz (jedna z Poręby Wielkiej, druga z Niedźwiedzia).

* 24 stycznia miało miejsce jubileuszowe Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów w Krakowie, a 3 lutego odbyło się kolejne Forum, którego tematem był nowy projekt uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego w ramach Programu Ochrony Powietrza. To sprawa, która budzi dużo zastrzeżeń. Pierwotny projekt był dosyć rygorystyczny, natomiast wola Marszałka T. Urynowicza jest taka, iż mając na uwadze ważkość tego problemu, trzeba też mieć na uwadze fakt, że nie da się w krótkim czasie wymienić wszystkich pieców i źródeł ogrzewania na ekologiczne. Projekt w którym wprowadzono dużo zmian jest w dalszych konsultacjach.

* 28 stycznia odbył się Konwent Wójtów i Burmistrzów Powiatu Limanowskiego. Przewodnim tematem była sprawa wody. U nas jeszcze nie jest to problem tak duży jak w innych samorządach (np. w Łukowicy), gdzie mieszkańcy mają potężny problem z wodą. Musimy mieć na uwadze, że nas to też kiedyś może spotkać. Na dzisiaj, woda w naszej Gminie w porównaniu z innymi jest bardzo tania.

* W dniach 29 i 30 stycznia miała miejsce kontrola zadania „Realizacja przebudowy wodociągu w Niedźwiedziu”. Nie stwierdzono żadnych uchybień zarówno w dokumentacji jak i w terenie, z czego należy się cieszyć.

* 11 lutego odbyło się posiedzenie komisji w sprawie dodatkowych przystanków autobusowych. Chodzi o przystanek od strony Mszany Dolnej w stronę naszej Gminy na wysokości ronda. Lokalizacja przystanku została ustalona za wjazdem na skład budowlany. Nie było innej możliwości. Drugi przystanek w Podobinie na wysokości osiedla Godki Dolne czyli na końcu Podobina (realizacja wniosku zebrania wiejskiego), został wyznaczony na końcu istniejącego chodnika.

* Złożyliśmy - w ramach dodatkowego naboru na usuwanie skutków klęsk żywiołowych - wnioski na 5 zadań: dwa mostki na os. Maciejki, os. Mierniki, Napory w Koninie i os. Lipówka w Podobinie. By spełnić wszystkie warunki, czyli żeby Gmina miała jakiegokolwiek prawa do dysponowania takimi drogami, jest dosyć sporo obostrzeń. Uznałem, że zadania są jak najbardziej zasadne i ze względów formalnych jest możliwość, iż zostaną zaliczone.

Przygotowujemy również drogi rolnicze.

* Kanalizacja Koninek. Mamy powód do radości, bowiem uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego, nasz wniosek, jeżeli chodzi o budowę systemu kanalizacji zbiorczej jest na takiej pozycji na liście, która uprawnia nas do dofinansowania na poziomie ok. dwóch milionów złotych. Bardzo proszę o podejście do tego w sposób solidarny, wyrażenie i podpisanie zgód na przejście przez działki, nie blokowanie prac przy budowie kolektora.

* Centrum mieszkalno-opiekuńcze jest dla osób z orzeczeniem z niepełnosprawnością i na pobyt czasowy. Będzie mogło pomieścić maksymalnie 20 osób. Spróbujemy, jak się uda z pozyskaniem środków, gdyż jest to dofinansowanie na poziomie 100%. Pierwszy moduł - to budowa takiego centrum, drugi moduł - utrzymanie, też finansowane w 100%. Nie mogę dać gwarancji, że się uda pozyskać środki. Miejmy nadzieję, że tak!

* Mamy gotowe dokumenty na rozpięcie przetargu na rozbudowę i termomodernizację budynku Urzędu Gminy. I etap obejmuje elementy niezbędne do wykonania wraz z termomodernizacją, czyli przebudowa dachu z otwarciem na stronę cmentarza (tzw. jaskółki). W najbliższym czasie będzie rozpisany przetarg.

* Mam pełną dokumentację na boisko szkolne w Niedźwiedziu, która to inwestycja idzie przez klub sportowy „Orkan”. Mamy na nią zabezpieczenie środków. Dziękuję p. J. Potaczkiemu, który pomógł w zebraniu dokumentacji. To rzecz bardzo ważna, mając na uwadze jak było w przeszłości z tymi inwestycjami. Przy rozliczeniu jest to rzecz bardzo ważna zarówno dla nas, jak

i wykonawców, żeby przy dokumentacja była pełna i całkowicie transparentna.

* Przymierzam się, jak chodzi o Koninę, do przebudowy drogi powiatowej z budową chodnika i pobocza bitumicznego. Chciałbym, żeby ta inwestycja była wykonana w podobnym stylu, jak w ubiegłym roku do Poręby Wielkiej. Byłoby to spod Dziołku (z uwzględnieniem niebezpiecznego tam zakrętu) do Pazyrówki, czyli miejsca gdzie obecnie istnieje chodnik. Na odcinku istniejącego chodnika od Pazyrówki do kościoła zostawiamy dlatego, że według nowych ustaleń, zgłaszając taką inwestycję w ramach funduszu dróg samorządowych, należy przebudować chodnik do szerokości 2,28 m (z krawężnikiem). Możemy się nie zmieścić w niektórych miejscach. Parametr drogi ma wynosić 6 metrów, a ta droga w niektórych miejscach ma 5,5 metra. Gościła tam delegacja z Powiatowego Zarządu Dróg z dyr. M. Urbańskim, szczegółowo to zobaczyliśmy i uznaliśmy, że ów odcinek nie znajdzie się w tym zadaniu. Zatem byłby to odcinek od Dziołku do Pazyrówki i później od kościoła do końca drogi powiatowej. Z przebudową drogi, podkreślam, byłoby identycznie, jak to było w stronę Poręby Wielkiej.

W związku z odbytym spotkaniem Zarządania Kryzysowego z Wójtami i Burmistrzami z terenu naszego powiatu, związane z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-Cov-2, od poniedziałku, to jest 16 marca 2020 roku do „ODWOŁANIA”, Urząd Gminy funkcjonuje natomiast jest zamknięty dla petentów (nie przyjmuje w sposób bezpośredni). Wszelkie dokumenty i wnioski można złożyć tylko elektronicznie.

Wyjątkiem będą sytuacje losowe np. (rejestracja bieżąca zgonów oraz sporządzanie aktów zgonów.) W tych sprawach pracownik Urzędu Stanu Cywilnego przyjmuje **osobiście**.

Wójt Gminy apeluje, by z urzędnikami kontaktować się za pośrednictwem internetu lub telefonicznie. Jednocześnie prosi o wyrozumiałość, przypominając, że urząd jak każdy pracodawca musi się liczyć z nieobecnością pracowników korzystających z prawa opieki nad dziećmi, a także zezwala na pracę zdalną tym osobom, które ze względów zdrowotnych nie powinny narażać się na ryzyko zakażenia.

**URZĄD GMINY
NIEDŹWIEDŹ
34-735 NIEDŹWIEDŹ 233**

tel. (18) 331 70 02
(18) 331 00 58

fax (18) 331 00 57

e-mail:
gmina@niedzwiadz.iap.pl
www.niedzwiadz.iap.pl

**NUMER KONTA URZĘDU
GMINY NIEDŹWIEDŹ**

**Bank Spółdzielczy w Mszanie
Dolnej o/ Niedźwiedź
91 8808 0006 0020 0200
1153 0002**

Komisja Rewizyjna odbyła spotkanie w dniu 17 stycznia. Uczestniczyli w nim członkowie Komisji oraz zaproszeni goście, czyli Wójt Rafał Rusnak, Kierownik Biblioteki Publicznej i Ośrodka Kultury Aneta Kujacz, instruktor zespołu pieśni i tańca „Halny” Dorota Kościelniak, pracownik Urzędu Sławomir Grzywacz i mieszkaniec Gminy p. Henryk Starmach.

Tematami posiedzenia było:

- zatwierdzenie protokołu z poprzedniego posiedzenia Komisji;
- opracowanie sprawozdania z pracy Komisji Rewizyjnej za 2019r;
- opracowanie planu pracy Komisji Rewizyjnej na 2020 rok;
- podjęcie działań przez Komisję Rewizyjną w sprawie inwestycji w Parku Wodzickich związanych z rozbieżnością między kosztorysami inwestorskim, a wykonawczym;
- zapytania i wolne wnioski.

Na wstępie głos zabrały panie: Kierownik A. Kujacz oraz D. Kościelniak, instruktor zespołu pieśni i tańca „Halny”. Wspomniały o zespole, który będzie założony w tym roku i o pracy w nim.

Sławomir Grzywacz udzielił informacji na temat prowadzonych kart pojazdów samochodowych gminnych, które są uzupełniane przez kierowcę zatrudnionego w gminie. Radni mieli zastrzeżenia do tych kart, więc był wniosek, żeby te karty prowadzić szczegółowo.

Kolejnym tematem było zapoznanie się Komisji z projektem sprawozdania z działalności Komisji Rewizyjnej w 2019 roku. Jeden zgłoszony wniosek nie został do tej pory zrealizowany, czyli ujednoczenie godzin pracy dla wszystkich pracowników w Urzędzie Gminy, tj. od godziny 7.30 do 15.30. Wszyscy radni obecni na posiedzeniu Komisji

INFORMACJA KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY W NIEDŹWIEDZIU

jednogłośnie przyjęli postulat ujednoczenia godzin pracy.

Komisja Rewizyjna opracowała plan pracy na 2020 rok. Obejmuje on następujące zadania:

- Kontrola kompleksowa jednostek oświaty (wszystkie szkoły, w tym szkoła muzyczna);
- informacja na temat naborów na wolne stanowiska w Urzędzie Gminy i szkołach;
- kontrola organizacji pracy w referatach Urzędu Gminy;
- kontrola realizacji prac inwestycyjnych: zrealizowanych, w trakcie realizacji oraz planowanych do realizacji w 2020 rok;
- kontrola prac związanych z wodociągiem na osiedlu Pańskie (na wniosek radnego powiatowego Janusza Potaczka).

Komisja Rewizyjna dyskutowała na temat audytu związanego z inwestycją w Parku Wodzickich. Pan Wójt poinformował, że w tej kwestii odbyło się spotkanie z wykonawcami.

Radni dyskutowali z kierowniczką ZEAS-u odnośnie dodatkowego jej etatu, czyli 1/5 w nowej jednostce kultury, jak również zatrudnienia inspektora oświaty. Radni mieli wątpliwości co do pracy pracownika 1 i 1/5 etatu odnośnie godzin dodatkowego etatu. Został wystosowany wniosek do p. Wójta w celu uporządkowania tych spraw, żeby to 1 i 1/5 etatu nie łączyło się w godzinach 8 godzin pracy, aby była informacja pracy w nowej jednostce kultury 1/5 etatu tej pani.

Była też dyskusja odnośnie pisma złożonego do p. Wójta przez Stowarzyszenie św. Brata Alberta o zwiększenie dotacji na działalność w roku 2020. Za proponowałam, żeby dotację zwiększyć o 10 tysięcy zł. Radni jednogłośnie do tego się przychyliłi i będzie wniosek do Rady Gminy, aby to zaakceptować.

Wnioski:

1. Do p. Wójta: Komisja Rewizyjna wnosi o szczegółowe uzupełnianie kart drogowych i rozliczenie każdego wyjazdu w ciągu dnia pracy kierowcy. Z tego co wiem, jest to już realizowane.
2. Komisja Rewizyjna wnosi o ujednoczenie godzin pracy wszystkich pracowników w Urzędzie Gminy w godzinach od 7.30 do 15.30.
3. Wykonanie audytu w zakresie zatrudnienia w Urzędzie Gminy i jej jednostkach organizacyjnych, następnie ustalenie i rozpisanie godzin pracy.
4. Ustalenie i rozpisanie godzin pracy nowej pani, która będzie księgową w nowej jednostce kultury i w ZEAS.
5. Wstrzymanie się z decyzją o zatrudnieniu inspektora oświaty ZEAS do czasu przeprowadzenia audytu w gminie.
6. Zwiększenie dotacji dla Stowarzyszenia św. Alberta na działalność w roku 2020, o 10 tys. zł (wniosek do Rady Gminy).

Komisja Rewizyjna opracowała sprawozdanie z pracy za 2019 rok. W tym czasie odbyło się 11 posiedzeń. Komisja działała zgodnie z przyjętym planem pracy i przeprowadziła jedną kontrolę, która dotyczyła realizacji inwestycji w Parku Wodzickich pod nazwą „Budowa infrastruktury obszaru aktywności turystycznej na bazie potencjału wód geotermalnych w Porębie Wielkiej”, jak również realizowała poszczególne punkty, przyjęte w planie pracy na 2019r. (są one zamieszczone w BIP-ie na stronie Gminy). Należy podkreślić, że Komisja realizowała wszystkie zadania z pełnym zaangażowaniem. Bardzo za to dziękuję wszystkim członkom Komisji Rewizyjnej, ponieważ poświęcali bardzo dużo czasu, nawet po kilka godzin w ciągu jednego posiedzenia. Dziękuję p. Wójtowi za udostępnianie wszelkich materiałów, które były potrzebne do przeprowadzenia kontroli i do pracy Komisji. Dziękuję pracownikowi Biura Obsługi Rady Gminy p. Ani Krzysztofiak, która z pełnym zaangażowaniem pomagała nam w tej pracy, dostarczała wszelkich niezbędnych materiałów, była bardzo zaangażowana, rzetelna. Gratuluję Wójtowi takiego pracownika.

Halina Palka - Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej

RADNI POSTANOWILI

Na sesji grudniowej

1. Uchwalić budżet Gminy na 2020 rok.

- Ustala się dochody budżetu na rok 2020 w kwocie 43.781.129,14 zł.

- Ustala się wydatki budżetu na rok 2020 w kwocie: 44.682.488,87 złotych.

- Różnica między dochodami i wydatkami stanowi planowany deficyt budżetu w kwocie 901.359,73 zł, który zostanie pokryty przychodami pochodzącymi z zaciąganych kredytów.

- Tworzy się rezerwę ogólną budżetu w kwocie: 170.000,00 zł.

- Tworzy się rezerwy celowe budżetu w kwocie łącznej: 189.500,00 zł.

2. Dokonać zmian w budżecie Gminy Niedźwiedź na 2019 rok.

3. Przyjąć wieloletnią prognozę finansową Gminy.

4. Wyrazić wolę przystąpienia Gminy jako członka zwyczajnego do stowarzyszenia pod nazwą „Małopolska Organizacja Turystyczna” z siedzibą w Krakowie.

Wyrazić zgodę na ponoszenie przez Gminę w związku z przystąpieniem do Stowarzyszenia, opłaty rocznej z tytułu składki członkowskiej w wysokości 1 210,00 złotych.

Upoważnić Wójta Gminy do reprezentowania Gminy Niedźwiedź w Małopolskiej Organizacji Turystycznej.

5. Pozostawić bez rozpoznania anonimowej skargi na działalność Wójta Gminy.

6. Powołać doraźną Komisję w celu rozwiązania sytuacji związanej z realizowanymi inwestycjami przez Gminę Niedźwiedź. Skład osobowy komisji: Zenon Dziedzic, Kazimierz Wsolak, Piotr Domagała, Marek Florczak.

Na sesji lutowej

1. Przyjąć plan pracy Komisji Rewizyjnej Rady Gminy na 2020 rok.

2. Dokonać zmiany uchwały nr Rady Gminy z dnia 23 grudnia 2019 roku w sprawie; uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy na 2020 rok.

3. Wyrazić zgodę na zawarcie porozumienia pomiędzy Gminą Niedźwiedź i Powiatem Limanowskim w sprawie przejęcia zadania przez Gminę Niedźwiedź i partnerskiego współfinansowania wykonania zadania pn: „Opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę Drogi Powiatowej

1630 K wraz z budową chodników i pobocza bitumicznego w miejscowości „Konina” przez obydwie Samorzady.

4. Wyznaczyć dodatkową lokalizację przystanku komunikacyjnego na terenie Gminy (przystanek Podobin 1), dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

5. Dokonać zmian w budżecie Gminy na 2020 rok.

6. Wprowadzić zmiany w Uchwale w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej.

7. Udzielić Powiatowi Limanowskiemu pomocy rzeczowej poprzez wykonanie projektu dla zadania pn: „Projekt i wykonanie przejścia dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 1629K Mszana Dolna - Hucisko w km 4+825 w miejscowości Niedźwiedź obręb drogi gminnej do osiedla „Papiernia”.

Opracowanie strony
Stanisław Stopa

Radny Powiatowy Janusz Potaczek informuje

Sesja lutowa

1. Pan Wójt prosił mnie na ostatniej sesji o pomoc w sprawie boiska przy szkole w Niedźwiedziu. Sprawa załatwiona. Dokumenty przesłane do Departamentu Funduszy Europejskich. W poniedziałek rozmawiałem z dyr. Knapczykiem prosząc, żeby sprawa została przyspieszona, by jeszcze w marcu można było wykonać przetarg, zaś w lipcu rozpocząć realizację zadania.

2. Zarząd LGD „wyskrobał” jakieś pieniądze na to, żeby na terenie trzech naszych gmin umieścić tablice z upa-

miętnieniem zdarzenia lub osoby, którym by się coś takiego należało. W naszej gminie - jest taka propozycja - i bym chciał poddać pod ewentualną dyskusję - żeby to były trzy tablice z upamiętnieniem: św. Jana Pawła II, Władysława Orkana i pierwszego naszego i jak dotąd jedyne gościa Piotra Potaczka z Podobina. Tablicę poświęconą św. Janowi Pawłowi II chcemy dać na wolny głaz obok kaplicy (jest na to zgoda ks. Dziekana), zaś prezes był u p. Wójta odnośnie wyrażenia zgody na pozostałe dwie tablice. Głazy są już zamówione w Tenczynie.

3. Spotkaliśmy się z Marszałkiem Witoldem Kozłowskim i Burmistrzem Mszany Dolnej w trzech bardzo istotnych sprawach:

- Nadanie imienia rondu w Gronoszowej. Pan Marszałek zapewnił, iż Zarząd Województwa zatwierdzi propozycję Rady Miasta Mszana Dolna.

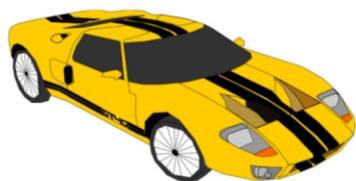
- Druga sprawa dotyczy tego, co było się działo, gdyby obwodnicę biegnącą koło winiarni (ul. Ogrodowa) przedłużyć do kolejnych świateł (koło p. Magierskiego) i tam zrobić obwodnicę biegnącą w kierunku Szczawy i Lubomierza. Pan Marszałek jest jak najbardziej za, tylko prosi, żebyśmy zwrócili się z oficjalnym wnioskiem i będzie próbo-

wał coś z tym robić, tym bardziej, że jest już pewna koncepcja i dokumentacja związana z linią kolejową Nowy Sącz - Chabówka. Zobaczymy, co z tego wyniknie?

- Prosił p. Marszałka, żeby znalazł jakiegoś eksperta, który by „zamienił” światła w centrum Mszany na rondo. Wielu jest za, ale i przeciw. Oświadczył, że ma bardzo dobrych fachowców, którzy przyjadą, sprawdzą, zmierzą i wtedy zobaczymy.

4. Pan Wójt wspominał o słupach oświetleniowych. Przekazał mu wszystkie dokumenty, które zgromadziłem odnośnie tych słupów, dlatego, że Tauron troszeczkę nas ośmiesza i traktuje niepoważnie, bo ta sprawa trwa już chyba pięć lat. Zagroziłem, że jeżeli słup się złamie i będzie jakikolwiek wypadek, to oddam sprawę do prokuratora. Niech sobie tej sprawy nie lekceważą, bo się to może źle skończyć.

5. Sprawa nieszczęsnego wodociągu na Pańskie. Jeszcze raz przeglądałem wszystkie dokumenty z tym związane. Napisałem pismo do p. Przewodniczącego z prośbą, żeby sprawą zajęła się Komisja Rewizyjna. Nie dopatrzyłem się tam jakichkolwiek uchybień; oskarżenia są tylko oskarżeniami.

UBEZPIECZENIA

KOMUNIKACYJNE (OC, AC)
NA ŻYCIE
TURYSTYCZNE
MAJĄTKOWE
ROLNE
DLA FIRM

WOJCIECH SZAREK
KONINA 122
OS. ZAJĄCE
664 992 145
w.szarek@gmail.com

WWW.FACEBOOK.COM/SZAREX

STRAŻACY PODSUMOWALI 2019 ROK

W niedzielę, 9 lutego, odbyło się walne zebranie sprawozdawcze OSP. Był to czas podsumowania roku minionego, rozliczenie zakończonych spraw, oceny wyników pracy na rzecz bezpieczeństwa ludzi i ich mienia, przedstawienie sprawozdań z działalności bojowej, a także spraw finansowych, jak również zamierzeń na bieżący rok.

Zebranie strażackie było okazją do przedyskutowania wielu istotnych problemów z jakimi spotyka się jednostka, a także wyróżnienie i wręczenie odznaczeń.

Po uroczystym rozpoczęciu prezes OSP Andrzej Smaciarz powitał zaproszonych gości. W zebraniu uczestniczyli: Grzegorz Jańczy - prezes powiatowy ZOSPRP, Wojciech Frączek - komendant powiatowy PSP w Limanowej, Marek Szczyпка - naczelnik miejsko - gminny, Bolesław Żaba - prezes miejsko - gminny, Rafał Rusnak - wójt Gminy, Marek Florczak - zastępca przewodniczącego Rady Gminy, Janusz Potaczek - radny powiatowy oraz sołtysi i darczyńcy. Sprawozdanie z działalności jednostki w okresie sprawozdawczym oraz plany na przyszłość przedstawił Andrzej Smaciarz.

W ubiegłym roku jednostka 25 razy gasiła pożar, 40 razy interweniowała przy likwidacji miejscowych zagrożeń, 4 razy alarm okazał się fałszywy. Jednostka brała udział w uroczystościach państwowych i kościelnych, także w zabezpieczeniu obchodów 100 - lecia Związku Podhalan. Demonstrowano działanie sprzętu pożarniczego dla dzieci z okazji Dnia Dziecka w Niedźwiedziu, w parku w Porębie Wielkiej i w „Górkim Raju”. Odbyto pielgrzymkę szlakiem papieskim z Krzeptówek do Ludźmierza, do Limanowej, oraz na Turbacz. W minionym roku złożono wnioski o nadanie odznaczeń. Podczas walnego

zebrania odznaczeni zostali: **Kazimierz Wsolak** złotym medalem za zasługi dla pożarnictwa, **Szarek Robert** i **Magdalena Wietek** brązowymi medalami.

W okresie sprawozdawczym jednostka pozyskała dotacje KSRG w wysokości 3200 zł, za którą zakupiono 10 sztuk kominiarek niepalnych i 11 par rękawic. Z własnych środków dołożono 200 zł.

Za dotacje 5000 zł kupiono zestaw PSP R1 za kwotę 5050,00 zł, gdzie dopłata z własnych środków wyniosła 50 zł. Strażaków w minionym roku wsparła firma FHU Cieniawscy z Niedźwiedzia kwotą 840 zł, za którą zakupiono 4 latarki do hełmów. Zostały złożone wnioski o darowizny do KGHM Polska Miedź oraz PZU, jednak zostały one rozpatrzone negatywnie. Proszono w nich o wsparcie finansowe na wymianę aparatów ODO. Potrzebna kwota to 8000 zł. W r. 2019 środki bojowe Urzędu Gminy zostały przeznaczone na wymianę akumulatorów GBA Mercedes, remont układu zasilania i zapłonu samochodu Dodge, naprawę butli odo, wymianę zaworów, naprawę masek odo, akumulator do radiostacji, buty specjalne, wąż do motopompy W 75 - 5 sztuk, wąż do motopompy W 52 - 2 sztuki. Zakupiono szafę chłodniczą za 1500 złotych. Rozprowadzono około 1500 kalendarzy na kwotę 14.000 zł z przeznaczeniem na remont kuchni.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono dwa ćwiczenia na obiekcie udostępnionym przez Wojciecha Florczaka. Brały w nich udział jednostki z Niedźwiedzia, Łostówki, Mszany Górnej oraz Posterunku Czasowego PSP z Limanowej, mieszczącego się w Mszanie Dolnej. Ćwiczenia z KSRG odbyły się w Laskowej, natomiast organizatorami ćwiczeń miejsko - gminnych w Koninkach (na Ostoi Górskiej) była OSP z Niedźwiedzia, za co należą się podziękowania panu Józefowi Paskowi i wszystkim druhom. Inspekcja gotowości bojowej została przeprowadzona przez pracowników PSP Limanowa w dniu 20.02.2019 roku.

W 2019 r. szkolenia podstawowe ukończyli: **Damian Cieniawski**, **Zbigniew Cichórz**, **Kacper Palac**. Szkolenie z ratownictwa technicznego: **Kazimierz Wsolak**, **Andrzej Hudomięt**, **Albert Nowak**, **Mateusz Misiura**, **Stanisław Kowalczyk**. Szkolenie KPP: **Mateusz Cieniawski**, **Damian Cieniawski**, **Krzystian Przybytek**.

Na wniosek Zarządu, w związku z brakiem zainteresowania życiem OSP, zostali wykluczeni z członkostwa druhowie: *Dawiec Stefan*, *Franczyk Szczepan*, *Trzajna Mariusz*.

Kończąc wystąpienie, prezes A. Smaciarz serdecznie podziękował całemu Zarządowi za współpracę, członkom OSP za udział w akcjach, szkoleniach oraz interesowaniem się działalnością straży. Podziękowania złożył także Wójtowi Rafałowi Rusnakowi oraz radnym i sołtysom za wsparcie OSP.

Wystąpienie prezesa OSP uzupełniły:

- Sprawozdanie z działalności bojowej jednostki, które przedstawił dh. Naczelnik Piotr Misiura.

- Sprawozdanie finansowe i Komisji Rewizyjnej.

Po ich wysłuchaniu i dyskusji, na wniosek Komisji Rewizyjnej, zebrani jednogłośnie udzielili absolutorium Zarządowi OSP.

Głównym zadaniem na rok bieżący jest utrzymanie gotowości bojowej. Jednostka dzięki darczyńcom wzbogaciła się w wysokiej klasy sprzęt, który pomoże w akcjach m.in. przy gaszeniu kominów, czy pożarów traw.

W 2020 roku planuje się wyremontować salę w remizie. Prezes i strażacy w tej kwestii liczą na pomoc Urzędu Gminy. W sierpniu nasza jednostka będzie organizatorem pielgrzymki strażaków ochotników na Turbacz.

W końcowej części zebrania głos zabierali zaproszeni goście. W wygłoszonych przemówieniach gratulowali druhom osiągnięć, dziękowali za ofiarną pracę, życzyli sukcesów i satysfakcji w służbie społecznej, pracy zawodowej i życiu osobistym.

Anna Liberda

CO NOWEGO W GMINNEJ KULTURZE? Rozmowa z panią Anetą Kujacz

Od kiedy objęła Pani stanowisko Kierownika GBiOK?

Kierownikiem Gminnej Biblioteki i Ośrodka Kultury jestem od 1 stycznia tego roku, czyli momentu połączenia dotychczas istniejących jednostek, jakimi były Gminne Centrum Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna. Wcześniej kierowałam Gminną Biblioteką Publiczną od grudnia 2008r., przejmując ją od Pani Jadwigi Łopaty. Zostałam wówczas zatrudniona przez byłego Wójta Pana Janusza Potaczka. Pracowałam pod jego kierownictwem 10 lat, za które chciałabym Mu serdecznie podziękować. Dzięki Jego wsparciu i zrozumieniu wielu potrzeb czytelniczych i kulturalnych udało mi się zbudować pozytywny - myślę - wizerunek biblioteki i Gminy. Nowy Pan Wójt Rafał Rusnak, wyznaczył mi od 1 stycznia 2020 roku nieblahe zadanie, jakim jest pokierowanie nową jednostką. Połączona Gminna Biblioteka, Gminne Centrum Kultury i działalność promocyjną gminy w jednym. I tu podobnie jak z poprzednim szefem współpraca i rozumienie potrzeb kulturalnych gminy układa się na bardzo dobrze. Obecnemu Panu Wójtowi dziękuję za zaufanie, któremu, mam nadzieję, podołam.

Na czym polega praca kierownika GBiOK?

Nasz zespół składa się z 5 osób, czyli: kierownika, głównej księgowej, referenta do spraw kultury i promocji, bibliotekarza oraz kustosa „Orkanówki”. Praca kierownika polega przede wszystkim na nadzorowaniu i wytyczaniu kierunków pracy całego zespołu. Moim głównym celem jest wypromowa-

nie Gminy Niedźwiedź, a także stworzenie miejsca spotkań dzieci, młodzieży i osób starszych. Razem z całym zespołem pracujemy nad nową ofertą kulturalną. Dużym osiągnięciem w tej chwili jest nowopowstały Zespół Pieśni i Tańca *Halny*, prowadzony przez Panią Dorotę Kościelniak i Pana Daniela Lach. Zespół skupia prawie 80 osób z całej gminy. Prowadzimy także nabór do Orkiestry Dętej, która co prawda już kiedyś działała w gminie, jednak doszło do jej rozpadu.

Jakie nowe imprezy kulturalne pojawiają się w kalendarzu gminy?

Plan imprez na 2020 rok zakłada zorganizowanie 20 imprez gminnych. Niektóre z nich, takie jak *Oplatek dla Seniorów*, *Majówka u Orkana*, *Złot Szkół im. W. Orkana* czy *Odkryj Beskid Wyspowy* będą kontynuowane wzorem poprzednich lat. Nowością w naszej gminie będą: *obchody Narodowego Dnia Żołnierzy Wyklętych*, *Gminny Dzień Dziecka*, *Dożynki Gminne połączone z konkursem potraw regionalnych*, *20-lecie wzniesienia Krzyża Milenijnego na Potaczkowej* oraz warsztaty „*Święta jak dawniej*”. Planowane jest także zorganizowanie w okresie wakacyjnym Kina letniego w amfiteatrze w Parku Wodzickich w Porębie Wielkiej. Kino letnie polegać będzie na wspólnym oglądaniu seansów filmowych w co drugą sobotę wakacji. Oprócz tego planujemy dołączyć do organizacji *Gorczańskiego Pikniku*, którego głównym organizatorem jest Gorczański Park Narodowy.

Czy i w jaki sposób zamierza Pani zmienić styl pracy w stosunku do swojej poprzedniczki?

Przede wszystkim będzie to mój styl pracy. Każdy ma inne pomysły, strategie, sposoby pracy. Jeśli chodzi o mnie to chcę poszerzyć ofertę kulturalną naszej gminy, wypromować ją. Uważam, że mamy ogromny potencjał dotyczący gospodarstw agroturystycznych, lokalnych twór-

ców czy pasjonatów kultury. Chciałabym go wykorzystać i na nim bazować, ponieważ kulturę tworzą ludzie, do których chcę skierować ofertę współpracy. Bardzo liczę tu na pomoc naszych zespołów gminnych, które już teraz osiągają świetne wyniki i reprezentują nas, naszą kulturę i tradycję.

Jak Pani ocenia przebieg akcji zimowej *Ferie z biblioteką*, której jest Pani organizatorką?

Ferie z biblioteką organizujemy już od dobrych kilku lat i zawsze cieszą się one dużym zainteresowaniem. W tym roku na zajęcia uczęszczało prawie 30 osób w wieku od 4 do 11 lat. Dzieci miały okazję spotkać się z Panami Policjantami, obejrzeć wystawę w Gorczańskim Parku Narodowym w Porębie Wielkiej. Zorganizowane było też dla nich *mini kino* oraz prelekcja zorganizowana przez Lasy Państwowe. Starsze dzieci były także na wycieczce w nowym teatrze *Rabcio* na sztuce *Zimowe zabawy*. Mogliśmy także obejrzeć teatryk *Podróż Baltazara gąbki*, z którym do nas przyjechał teatr Blasząny Bębenek. *Ferie z biblioteką* na pewno będą kontynuowane w kolejnych latach naszej działalności. Widzimy, jak dużą popularnością cieszą się one wśród dzieci dlatego zawsze staramy się zapewnić dużo atrakcji.

Jak przedstawia się kalendarz ważniejszych wydarzeń organizowanych przez Was w 2020r.?

Priorytetem jest dla nas zorganizowanie Dożynek Gminnych, których nie było w naszej gminie przez kilka poprzednich lat. Dożynki są imprezą gminną w czasie których każde sołectwo może pokazać swoje tradycje, obrzędy. Bogactwo tradycji i folkloru w naszej gminie piękne stroje, przyśpiewki, tańce, nie mogą pójść w zapomnienie! Poza tym dożynki to czas w którym mieszkańcy dziękują za zebrane plony. Dożynki połączone będą z plenerową Mszą św. w czasie której rolnicy pokażą wieńce → 15

SEBASTIAN FLIZAK UPAMIĘTNIONY

W Mszanie Dolnej odbyła się podwójna uroczystość poświęcona postaci jednego z najwybitniejszych przedstawicieli naszego regionu.

Rozpoczęło je odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej Sebastianowi Flizakowi, ludoznawcy i etnografowi, która została umieszczona na fasadzie budynku Zespołu Szkół Techniczno-Informatycznych przy ul. Matejki 11. Uroczystość ta odbyła się w obecności lokalnych władz i społeczności, zaproszonych gości, wśród których byli członkowie Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, nauczyciele, uczniowie, osoby przybyłe z innych miejscowości oraz krewni S. Flizaka, m.in. Jan Krzysztofiak z Podobina, Antoni Potaczek, Janina i Zofia z domu Adamczyk. Odsłonięcia tablicy dokonał Wójt Gminy Niedźwiedź Rafał Rusnak, krewny S. Flizaka.

Po odsłonięciu tablicy uczestnicy przeszli na cmentarz parafialny, gdzie na grobie Sebastiana Flizaka zapalono znicze.

Dalsza część wydarzenia odbyła się w pensjonacie *Janda*, gdzie miała miejsce promocja książki autorstwa dr Katarzyny Ceklarz z Rabki-Zdroju, zatytułowanej „Sebastian Flizak - ludoznawca i etnograf na tle epoki”.

Książka jest wciągającą lekturą, pokazującą bogate w wydarzenia życie bohatera z uwzględnieniem szerokiego tła kulturowego i historycznego, a więc historii rodzinnego Podobina, Mszany Dolnej, Górali Zagórzańskich, ale także Lwowa, Sanoka i Krakowa.

Monografia została przyjęta z entuzjazmem przez uczestników spotkania. Głos zabierali mecenasi książki, burmistrz Mszany Dolnej, wójtowie gmin Mszana Dolna i Niedźwiedź, którzy gratulowali autorce książki, determinacji, pra-

cowitości, wiedzy, stworzenia ważnego i niezwykle wartościowego dzieła. Złożyli także deklarację wsparcia przy okazji ewentualnej publikacji pamiątek Sebastian Flizaka.

Sebastian Flizak (1881-1972) to postać niezwykle zasłużona dla kultury ludowej Zagórzan. Był doktorem filozofii, filologiem germańskim, pedagogiem i etnografem. Podczas I wojny światowej walczył na froncie wschodnim. Został wzięty do niewoli rosyjskiej. Przeżył trzy lata na Syberii. Był znawcą kultury ludowej Górali Zagórzańskich, dyrektorem Muzeum im. W. Orkana w Rabce, współzałożycielem oraz długoletnim prezesem oddziału Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Mszanie Dolnej. W trakcie II wojny światowej zaangażował się w działalność konspiracyjną, prowadząc tajne nauczanie. Po wojnie pracował jako dyrektor i nauczyciel w Samorządowym Gimnazjum Koedukacyjnym w Mszanie Dolnej w latach 1945 - 1950. Był pogodny, często żartował, a przy tym odznaczał się pracowitością i skromnością. Tak wspominała go śp. Katarzyna Adamczyk z Podobina.

„Bywał u nas częstym gościem ze względów rodzinnych i nie tylko. Więzy rodzinne łączyły go z Podobinem, choć na stałe mieszkał w Mszanie Dolnej na Słomce. Przychodził do nas, bowiem zasięgał dużo wiadomości o życiu tutaj mieszkających. Wiadomości

tych zasięgał od sąsiada mojego teścia Franciszka Rakoczego. Siadali w trójkę: Flizak, Rakoczy i teściu, najchętniej pod lipą, skąd widać było Mszanę Dolną, Gronoszwą, oś. Zawada, Poczekaj, Dyrki, Spyрки, Stramówkę, Witów, część Koniny i piękne Gorce. Te widoki oglądali przez lornetkę, zaś Flizak je fotografował, a później opisywał. Ceniłam go za jego skromność, właściwe podejście do ludzi niezamożnych, patriotyzm, oraz za to, że mimo wielu niepowodzeń i trudności życiowych, nigdy się nie żalił, na nikogo nie pomstował, brał życie takim jakie było.

Dr Flizak miał też na terenie naszej Gminy ludzi ceniących Go za prace jakie wykonywał, utrwał na piśmie i zdjęciach, historię, którą tworzyli mieszkający wówczas ludzie. Za te prace winniśmy Mu szacunek i pamięć. Śp. Jerzy Potaczek, były dyr. PDWDz, darzył go wielką estymą; poczynił wiele starań, by szkoła w Podobinie nosiła jego imię oraz by w Domu Kultury stworzyć choćby izbę pamięci, czy małe muzeum. W tym celu gromadził dokumentację i eksponaty Jego prac. Ponieważ nie miał poparcia od ówczesnych władz samorządowych, zebrany materiał przekazał innym”.

Dziś tablica pamiątkowa, odsłonięta przez spokrewnionego z Sebastianem Flizakiem naszego Wójta Rafała Rusnaka na fasadzie budynku Zespołu Szkół Techniczno - Informatycznych wymienia jego największe zasługi. *Anna Liberta*

7 marca 2018 roku odszedł od nas śp. Andrzej Gruszczyk. Z okazji rocznicy zamieszczamy wspomnienie o Zmarłym.

Kim był dla mnie śp. Andrzej Gruszczyk? Czy mogę powiedzieć, że Go znałem?

Odpowiedź wydawałaby się prosta - był czas, gdy łączyła nas przyjaźń, wspólna walka o „lepsze jutro”... Dlaczego więc do dziś nie potrafię zaakceptować niektórych działań z ostatnich lat Jego życia?

Andrzej był „nietuzinkowy”. Gdy Go poznałem na początku mojej pracy w Gorczańskim Parku Narodowym, miał już za sobą lata pracy w urzędowaniu lasu i na krakowskiej Akademii Rolniczej. Odkroczenia były występy w kabeletach i gra na gitarze. W chwilach natchnienia pisał wiersze i układał piosenki, które po dziś dzień śpiewa turystyczna brać. Jego są „Anioły”, „Deszczowe Lato” i inne. W moim starcie zawodowym wiele mi pomógł, polubiliśmy się, a nasze wspólne spojrzenie na gorczańską przyrodę, dało początek wieloletniej współpracy.

Był człowiekiem z „krwi i kości”, a Jego zalety (i drobne wady) sprawiały, że życie przy Nim płynęło zwawo i nie sposób było się nudzić. Często działał pod wpływem impulsu. Potrafił wpaść z gitarą późnym wieczorem; „... bierz samochód, jedziemy na *Gorcstok*, w bazie studenckiej ma być śpiewanie, będzie Mróz i ...”, i wracaliśmy nad ranem.

Wspomnienie o śp. Andrzeju Gruszczyku

Podobnie, gdy przyszło zaproszenie z Bawarskiego Parku Narodowego na debatę o problemach z gradacją kornika już jako Dyrektor GPN powiedział: „To ważne, musimy tam jechać i zobaczyć, a na formalności będzie czas po powrocie” ... i pojechaliśmy.

Wyjazd utwierdził Go w przekonaniu, że walka z kornikiem w parku narodowym nie ma sensu, a podstawowym zadaniem powinno być monitorowanie zmian i naturalnych reakcji obronnych przyrody. Tak rozumiał ideę i potrzebę ochrony Gorców pięknego zakątka gór, który pokochał. Ochronę nie poprzez wycinanie i sadzenie lasu, jak czynili jego poprzednicy, ale przez pozostawienie Naturze możliwości samodzielnego gospodarowania w ścisłych rezerwach Parku. Jak mówił, „to taki 'boży ogródek', gdzie człowiek ze swoją niedoskonałą wiedzą nie powinien zbyt się wpychać”. Stąd za Jego rządów w GPN powstała Pracownia Naukowa, a na założonej 20 lat temu siatce stałych powierzchni badawczych, do dnia dzisiejszego realizowane są różne monitoringi zmian w gorczańskich lasach. Niewiele parków narodowych może się tym poszczycić...

Był jednak w swoich przekonaniach niezwykle upartym i bardzo trudno było Go przekonać do zmiany decyzji, gdy ją już w sobie ugruntował. Ponieważ czasem się jednak mylił, to takie konfliktowe sytuacje przysparzały mu wrogów. Nie pamiętano, że dał, pomógł, doradził; to było kiedyś, a teraz nie chciał dać. Narastający konflikt skończył się Jego dymisją i to wydarzenie odbiło się na jego zdrowiu i dalszych losach. Nie było dla Niego miejsca w Parku, więc stanął po drugiej stronie barykady i podjął krytykę działań, które wcześniej zainicjował.

Odnalazł się w tej roli jako członek Zarządu miejscowego Związku Podhalan, górali, którzy nie do końca zgadzają się z postulatami nowoczesnej ochrony przyrody, której hasła Andrzej wcześniej głosił. Jego wiedzy i aktywności wiele zawdzięczają...

W swojej pracy zawodowej, realizowanej z dużym zaangażowaniem dorobił się psującej się „NIVY”, mieszkania służbowego i starej dubeltówki. Bo pasja łowiecka, chociaż taka bardziej filozoficzna niż realna była obok gitary jego drugą ucieczką od smutnych realiów życia. Niewiele strzelał, ale jak brał na ramię torbę, dwururkę i ciupagę, to uśmiech wracał na Jego oblicze, uwalniał się od codziennych trosk i zapominał nawet, że jego sercu doskwierają różne przypadłości, dla których taka aktywność nie jest wskazana. Szczególnie lubił ochotnicze pola i lasy, a w tamtejszym kole łowieckim, w którym polował od niepamiętnych czasów, miał też najlepszych przyjaciół. Tam też miał swój azyl; w rejonie Szlagówek w Ochotnicy Górnej odkupił przed laty starą, góralską chatę i tam mógł się odciąć od wszystkiego, co złe zostało na dole. Tam był już tylko spokój i dobry znajomy wiatr, co umiał grać w kominie i na bukowych basach. Wystarczyło zapalić w kominku i wziąć gitarę...

We wszystkich wydarzeniach, tych dobrych i tych złych, jakby cicho, w drugim planie zawsze towarzyszyła Mu Zosia, wierna towarzysząca trudów życia. Została sama, bo górale ze Związku zapomnieli, że kiedyś dobrą tradycją była opieka nad wdową swojego członka...

Czy Go znałem ...?

*Zbigniew Żurek,
pracownik GPN*

INSTRUKCJA

Którzy ze mną mieć będą ostatnie kłopoty
gdy moje istnienie czas zdmuchnie
Proszę niechże załatwią aby mnie schowano
gdziekolwiek w górach pod bukiem.

I niechaj dla mnie ziemi nie święcą
bo święta jest cała Ziemia
i jeszcze niech ostrożnie kopią
by nie uszkodzić korzeni.

Krzyży pod drzewem sadzić nie trzeba
i żadnych znaków na korze!
Najwyżej w pamięci że tutaj śpi facet
co chciał mieć bukowy nagrobek.

I wtedy gdy ciało w glebę się zamieni,
gdy wejdzie w gałęzie i w liście,
gdy drzewo się we mnie wkorzeni;
przystając istnieć zacząć istnieć

W tym Świecie gdzie absurd jest natury prawem
gdzie zmiana niczego nie zmienia
Fundnijcie mi proszę ten luksus banalny
mojego dalszego istnienia

Buki, góralskie buki
gromadnie na stokach siedzą
śpiewają bukowe pieśni
i jakby coś więcej wiedzą.

1.XII.86.

A.G.

Od red.: Wiersz autorstwa Andrzeja Gruszczyka,
nigdzie dotychczas nie publikowany, nadesłał
p. Zbigniew Żurek, autor wspomnienia. Serdecznie
dziękujemy!

12 → wykonane z plonów, podziękują za czas pracy w polu i za zebrane żniwa. Nie zapominajmy, że jesteśmy gminą wiejską. Musimy dbać o nasze tradycje, kulturę, która nie może być zapomniana.

Jak już wspomniałam, zespół Gminnej Biblioteki i Ośrodka Kultury składa się z 5 osób: kierownika, księgowej, bibliotekarza, referenta do spraw kultury i promocji oraz kustosa. Uważam, że nasza współpraca już teraz przebiega bardzo dobrze i wierzę, że może być tylko lepiej! Każdy pracownik przykłada się do swojej pracy, z zaangażowaniem podchodzi do swoich obowiązków. Praca w Gminnej Bibliotece i Ośrodku Kultury wymaga niejednokrotnie poświęcenia swojego wolnego czasu, dlatego że

większość imprez odbywa się poza godzinami naszej pracy. Mimo to każdy z pracowników chętnie pomaga, co także należy docenić. Oprócz stałego składu niejednokrotnie otrzymujemy pomoc od pracowników szkół, przedszkoli, Urzędu Gminy czy osób prywatnych. Trzeba zatem zrozumieć, że na rozwój kultury mają wpływ nie tylko członkowie zespołów regionalnych ale także ludzie, którzy poświęcają swój wolny czas i często finanse, robią to z chęcią i bezinteresownie.

Może kilka słów na podsumowanie naszej rozmowy?

Na koniec chciałabym zachęcić wszystkich mieszkańców naszej Gminy do współpracy. Jak wiecie, jest to początek naszej działalności

„Na przekór ludziom, na przekór kwiatom” - to fragment piosenki pt. „Deszczowe lato” autorstwa śp. Andrzeja Gruszczyka. Jest to ulubiona piosenka harcerzy. Andrzej Gruszczyk był to działacz regionalny, poeta, muzyk oraz sekretarz jednostki OSP w Niedźwiedziu. Nagranie płyty o Gorcach i ziemi Zagórzan zajęło Mu trochę czasu. Montował ją z wielkim zaangażowaniem wykorzystując mieszkańców Poręby Wielkiej i pracowników GPN. „Jo gorcański chłopok spod Turbaca, wychowała mie tu cisko praca, na roli z koniami i na gorcańskich wirsyckach z łowieckami”.

Od 1990 do 2000 roku pracował jako dyrektor Gorczańskiego Parku Narodowego. Alejki spacerowe, wykorzystanie piwnic w oficynie Parku Wodzickich, zabezpieczenie ruin dworu dziedzica były Jego dziełem. Był współautorem przewodnika po GPN. Od 2007- 2009 był prezesem Spółki Gorczańskie Wody Termalne. Najbardziej zaangażowany jako sekretarz i działacz Gorczańskiego Oddziału Związku Podhalan. Wyróżniał go strój Podhalan.

Wiele sił i serca włożył w tworzenie „Otuliny” GPN i to wyszło najlepiej. Dziś na niedźwiedzkiej górze i na Potaczkowej rosną trawy, głogi, tarnina - dzika przestrzeń.

Pozostał w pamięci mieszkańców Ziemi Gorczańskiej jako zaangażowany działacz regionalny i artysta. Pozostały piosenki, których echo rozlega się po Gorcach.

Maria Rataj

w tym składzie, dlatego jesteśmy otwarte na wszelkie propozycje nowych zajęć, warsztatów, imprez oraz wszelkie sugestie dotyczące naszej pracy. Zachęcamy także do korzystania z proponowanej przez nas oferty. Czekają nas sporo pracy, ale zarówno ja, jak i cały zespół jesteśmy nastawieni pozytywnie i z optymizmem czekamy na rozwój wydarzeń. Cieszy nas fakt, że większość Radnych naszej gminy wspiera nasze inicjatywy, które już odbijają się pozytywnym echem wśród lokalnej społeczności.

Dziękuję za rozmowę, życząc pomyślnej realizacji zamierzeń, sukcesów w pracy i życiu osobistym.

Anna Liberda

Rozmowa z Zofią Szymańską Kierownikiem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Jak wygląda na dzień dzisiejszy stan ubóstwa w naszej Gminie w porównaniu z ostatnimi pięciu czy dziesięciu laty? Ubóstwo to w świetle pomocy GOPS wzrosło, zmalało, czy utrzymuje się na tym samym poziomie?

Pojęcie ubóstwa występuje w wielu obszarach funkcjonowania jednostki w społeczeństwie. Jest najczęściej utożsamiane z niedostatkiem materialnym i określane mianem „biedy”.

Analizując ubóstwo pod kątem występowania braków na zaspokojenie podstawowych potrzeb jednostki niezbędnych do jej funkcjonowania, należy zwrócić uwagę, że w statystykach pomocy społecznej ujmowane są osoby, rodziny nie tylko te, które rzeczywiście żyją w niedostatku, ale również te, które dowodzą „ubóstwo” w oparciu o przedstawione dokumenty do spełnienia warunków wymaganych przepisami prawa. Dla zobrazowania kwalifikowanie i udzielanie pomocy finansowej z pomocy społecznej odbywa się w oparciu o ustalone przepisy prawne jak i zgromadzony materiał dowodowy w przedmiotowej sprawie.

Za jedną z podstaw, a zarazem prawo do udzielenia pomocy w świetle przepisów ustawy o pomocy społecznej, ustawodawca uznał powód ubóstwa, rozumianego jako stan materialny osoby, rodziny, której dochód kształtuje się poniżej ustalonego ustawowo kryterium dochodowego odpowiednio do osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

Porównując liczbę osób, rodzin żyjących na terenie Gminy Niedźwiedź, które zostały objęte pomocą m.in. z powodu ubóstwa na przestrzeni ostatnich pięciu czy dziesię-

ciu lat, można stwierdzić, że liczba ta stopniowo maleje, bowiem w roku 2010 w ewidencji świadczeniobiorców o dochodach niższych niż ustalone kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej było 182 osoby, którym udzielono pomocy na kwotę 326,223 zł (liczba i wysokość środków bez osób objętych pomocą w formie rzeczowej w postaci żywienia, usług opiekuńczych). Pięć lat później w 2015 roku liczba ta wyniosła 155 osób, do których skierowano pomoc w wysokości 575.336 zł, natomiast w roku 2019 z powodu ubóstwa, pomocy finansowej udzielono 122 osobom na kwotę 516,203 złotych.

Proszę o kilka podstawowych danych liczbowych za ostatni rok, obrazujących rozmiar wielkości pomocy świadczonej przez GOPS.

Dla ogólnego zobrazowania rozmiaru i form pomocy świadczonej przez GOPS w 2019 r. należy odnieść się do następujących obszarów: świadczenia z pomocy społecznej, wspieranie rodziny, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, świadczenie wychowawcze. W zakresie zadań zleconych i własnych gminy objętych ustawą o pomocy społecznej, udzielano następujące formy pomocy: zasiłki stałe dla 42 osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, których koszt wyniósł 241 585 złotych, zasiłki okresowe dla 81 osób na kwotę 186 673 zł, zasiłki celowe w tym specjalne dla 239 dzieci pobierających naukę w szkole na kwotę 82 845 zł, zasiłki celowe w tym specjalne dla 162 osób na kwotę 126 963 zł, świadczenie usług opiekuńczych dla 9-ciu osób na kwotę 94 896 zł, wynagrodzenie za sprawowanie opieki ustalonej przez sąd dla 32 osób na kwotę 129 582 zł. W obszarze realizacji zadań dotyczących wspierania rodziny świadczone pomoc dla 10 - ciu rodzin

w postaci asystenta rodziny, której koszt wyniósł 49 123 zł, wydatkowane ogółem kwotę 108 979 zł na pokrycie kosztów pobytu 14 dzieci umieszczonych przez sąd w pieczy zastępczej (placówka opiekuńczo-wychowawcza, rodziny zastępcze). Ogólny budżet w obszarze świadczeń rodzinnych wyniósł 3 769 414 złotych, na fundusz alimentacyjny wydano 122 890 zł, natomiast w ramach programu 500+ objęto świadczeniem wychowawczym 874 rodziny na kwotę 8 371 688 złotych.

Kto najczęściej korzysta z waszej pomocy?

Najczęściej z pomocy społecznej w oparciu o ustawę o pomocy społecznej korzystają: osoby posiadające znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, które są uprawnione do pobierania świadczenia w formie zasiłku stałego, osoby sprawujące opiekę nad osobami zależnymi, osoby, które borykają się z problemem długotrwałej lub nieuleczalnej choroby, a także rodziny wielodzietne.

Który z rodzajów świadczenia pochłania największą ilość środków finansowych?

Świadczenia, które pochłaniają największą ilość środków w ogólnych finansach przeznaczonych do realizacji zadań przez GOPS, to zdecydowanie świadczenie wychowawcze. Góruje ono zarówno pod względem liczby wniosków jak i wysokości środków wydatkowanych na ten cel. Na koniec 2019 r. liczba osób uprawnionych wyniosła 2 832 osoby, a wydatki szacowane były na kwotę 8 372 688 złotych.

Czy istnieje nadal zjawisko wyludzenia nienależnej pomocy? Jak sobie z tym radzicie?

Zjawisko to nadal istnieje, zwłaszcza w świadczeniach pomocowych tych, które nie mieszczą się w kategorii świadczeń obligatoryjnych, a ich kwalifikacja odbywa się w oparciu o ocenę i diagnozę dokonywaną podczas sporządzania ➔

wywiadów środowiskowych oraz w oparciu o oświadczenia - zeznania stron składane pod odpowiedzialnością karną. Rozwiązania te, w wielu przypadkach nie są gwarancją potwierdzenia wiarygodności - stanu faktycznego jaki deklaruje strona, bowiem w świetle prawa nawet w sytuacji wystąpienia rażącej dysproporcji między udokumentowanym dochodem, a rzeczywistą sytuacją materialną osoby, rodziny są trudne do dowiedzenia brak narzędzi do weryfikacji posiadanych zasobów czy dochodów uzyskiwanych z prac dorywczych. Bardziej umocowane jest prawnie możliwości sprawdzenia osób, rodzin korzystających ze świadczeń obligatoryjnych np. świadczeń rodzinnych, bowiem w takich przypadkach jest dostępność dokonywania ich weryfikacji za pomocą systemu elektronicznej platformy komunikacyjnej obszaru zabezpieczenia społecznego, co umożliwia sprawdzenie wiarygodności podawania danych przez wnioskodawców, a tym samym pozwala na wyeliminowanie podwójnego korzystania z tego samego rodzaju świadczeń (chodzi o świadczenia pobierane przez osoby pracujące za granicą - unormowania prawne w zakresie koordynacji).

Z jakimi problemami boryka się dzisiaj GOPS?

Wraz z przemianami społeczno-gospodarczymi, wzrastającą technologią pojawiają się nowe proble-

my, które powodują nowe wezwania w obszarze pomocy społecznej. Coraz częściej wiele osób, rodzin przeżywających różnego rodzaju tragedie, traumy i niepowodzenia życiowe, wymaga wsparcia pozafinansowego w postaci poradnictwa specjalistycznego: psycholog, psychiatra, psychoterapeuta. To kluczowa forma pomocy w sytuacjach kryzysowych, na którą z pewnością oczekują rodzice przeżywający trudności opiekuńczo - wychowawcze z dziećmi, osamotniona i niezauważana w naszym środowisku młodzież, osoby poddane różnego rodzaju uzależnieniom, osoby dotknięte nieuleczalnymi lub długotrwałymi chorobami, uwikłane w przemoc, a także osoby starsze, które muszą zmierzyć się z nowymi warunkami życia. Aby w miarę rozwiązywać powyższe problemy konieczna jest ścisła, zrozumiała współpraca z władzami gminy i instytucjami, dzięki której będzie można wypracować spójną strategię rozwoju na rzecz podniesienia jakości życia w społeczności lokalnej. Wymagana jest przy tym zmiana postaw przedstawicieli władz gminy ukierunkowana na współodpowiedzialność, której podstawą jest pełna świadomość i dbałość o wykonywanie zadań dla dobra publicznego, oparta na wzajemnym zaufaniu i poszanowaniu przy jednocześnie ścisłej współpracy ze społecznością lokalną, a nade wszystko z pracownikami realizującymi

poszczególne zadania w samorządzie gminnym. Trzeba wspólnie podjąć odpowiednie działania, aby powstrzymać występujące w życiu społecznym „nowe trendy”: prowokacja, podsyćanie, propaganda, manipulacja, podstępność, przewrotność, skrajny subiektywizm i indywidualizm, które wpływają destrukcyjnie na współżycie społeczne wprowadzając złą atmosferę, czynią zamęt, zaburzają relacje międzyludzkie, a nade wszystko niszczą wartość i godność drugiego człowieka. Bardzo ważne jest kompleksowe spojrzenie, które pozwala rozpoznać wzajemne powiązania odpowiedzialności za rozwiązywanie istniejących problemów we wszystkich obszarach funkcjonowania życia społecznego, także w kontekście relacji z otoczeniem zwłaszcza z grupą osób, rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zgodne podejmowanie właściwych wyborów i działań stanowiących wynik racjonalnego i przemyślanego rozumowania, które będzie miało fundamentalne znaczenie dla budowania rozwoju społeczności lokalnej i jej bezpiecznej przyszłości.

Dziękuję za ukazanie efektów pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz udzielenie szczegółowych informacji na bolesny temat ubóstwa, wzbudzający niekiedy kontrowersje i różnego niedomówienia.

Stanisław Stopa

GÓRALSKA MODLITWA

Pytom jo cie piyknie Panie Boze miły,
coby mi sie słonkiem dzionki rozjaśniły *
Coby nigdy w zyciu nie zabrakło chleba
i cobyś stoł przy mnie kie nondzie potrzeba *

Coby mi zły piniondz nie zaślepił świata,
cobyk nie zabocył ka rodzinno chata *
Wdy cobyk pamiyntoł ło swoi rodzinie,
niek pamiynć ło przodkak wy mnie nie zaginie *

By nas ród górski był jak skała twardy,
w łobronie łojczyzny jako łoreł hardy *
Cobymy tradycje, wiare sanowali
i się byle komu łomamić nie dali *

Coby brać górsko w kupie sie trzymała
i zym swoik przodków nad wszystko kochała *
Coby nos muzycka do śmierci cieszyła
i coby sie siumnie po górak nosiła *

Pouwolnij ludzi z piniondza niewoli,
niek sie tak nie śpiesom, niek sie im nie poli *
Zagoś w ludziak zozdroś co ik w sercu piece,
zasiyize nom w dusy ziorynko cowiece *

My som ino ludzie, ty ześ wszechmogący,
puś ze nom ty na zym promycek goroncy *
Taki coby stopił ty niedobre lody,
coby zym łojcysto kipiła łod zgody *

Coby se miał jedyn drugiego za brata,
by z pomocom śpieszył, a nie sukoł bata *
Zeby se wdy ludzie byli kamratami,
casym na świat zyrkli innymi łocami *

Leci ta modlitwa z tej Beskidzki hole,
wysłuchoj nos Panie! Prosom cie górole * Amen!

Napisał MKH

O kondycji Związku Podhalan rozmawiamy z Andrzejem Naporą

ANDRZEJ NAPORA. Działacz Związku Podhalan. Od 2008 roku, jako prezes Oddziału Związku w Niedźwiedziu przez dwie kadencje. Po wyborach do Zarządu Głównego Związku Podhalan w Polsce został członkiem Prezydium Zarządu Głównego, obecnie pełni funkcję wiceprezesa Zarządu Głównego Związku Podhalan.

Panie Andrzeju, proszę o kilka słów na temat historii Związku.

Nasz Związek liczy 100 lat, powstał w 1919 roku. Pierwszym prezesem był Jakub Zachemski, obecnie prezesem jest Andrzej Skupień. Związek Podhalan składa się z 12 subregionów, w Polsce zrzesza około ośmiu tysięcy górali. Są to subregiony rozproszone po całym Podhalu, a ostatni oddział zakładaliśmy w Gdańsku. W ubiegłym roku świętowaliśmy wielki Jubileusz 100 - lecia powstania Związku Podhalan w Polsce.

Wracając do obchodów Jubileuszu, może warto przypomnieć ważniejsze uroczystości z nim związane?

Aby uczcić godnie 100 lat funkcjonowania Związku Podhalan, trzeba było podjąć wiele wyzwań, zorganizować i przygotować wiele wydarzeń, publikacji i pamiątek. Wszystko to było możliwe dzięki wielkiej społecznej pracy Zarządu Głównego, Prezesów Oddziałów i wszystkich zaangażowanych członków Związku. Przygotowano kilkadziesiąt imprez społeczno - kulturalnych na całym obszarze polskiej góralszczyzny, gdzie funkcjonują wspomniane oddziały.

Z najważniejszych wymienić należy:

- Uroczystości majowe w Niedźwiedziu w maju 2019 roku.

- Nadzwyczajny Zjazd Podhalan

Gdańsk, październik 2019

w Nowym Targu, gdzie spotkali się członkowie poszczególnych oddziałów, mieszkańcy Podhala i Nowego Targu, samorządowcy i parlamentarzyści. Wśród gości obecny był także Andrzej Duda, prezydent RP.

- Doroczna Msza św. na Turbacz, na którą przybyło kilka tysięcy górali.

- Przez trzy dni sierpnia ubiegłego roku miał miejsce Zjazd Karpaccki, nawiązujący do przewojennych spotkań górali całego łuku Karpat.

W drugim dniu odbyły się **POSIADY STULECIA**. Kilkaset gości i członków Związku mogło obejrzeć występy nagrodzonych medalami państwowymi polskich grup i zespołów.

Będąc wiceprezesem Związku Podhalan, realizuje Pan jego zadania. Co do nich należy?

Jak każda organizacja, tak i Związek Podhalan ma swój statut, który nakreśla zadania do realizacji. Jest ich dużo, ale ogólnie mówiąc, należy do nich pielęgnowanie tradycji: zwyczajów, gwary, śpiewu i tańców regionalnych, wartości chrześcijańskich. Działające oddziały kulturywują te tradycje, a zadaniem moim i Zarządu Związku jest pomoc w organizacji i działaniu. Pracy jest dużo, bowiem działa 96 oddziałów. Trzeba w każdym być, brać udział w organizowanych uroczystościach.

Prezydium Zarządu Głównego pracuje nad edukacją regionalną, którą zamierzamy wprowadzić do

szkół. Jesteśmy dobrej myśli, że to się uda. Poza tym odbywają się comiesięczne posiedzenia prezydium, a także wyjazdy do bratnich Związków działającymi poza granicami kraju.

Wspomniał Pan o wyjazdach do Związku Podhalan działających poza Polską. Proszę opowiedzieć o tej współpracy.

Współpracujemy ze Związkami Podhalan działającymi na całym świecie: w USA (Chicago), Kanadzie, Austrii, Anglii. Współpraca układa się na szczeblu towarzyskim, regionalnym, przy organizacji różnych uroczystości. Byliśmy w Austrii na Kahlenbergu z okazji uroczystości 336 rocznicy bitwy pod Wiedniem, obchodzonej w ramach 100 - lecia Związku.

W ubiegłym roku byliśmy w Kanadzie na 40-lecie Związku Podhalan w Toronto. Następnie byliśmy w USA w Chicago na 90 - lecie tamtejszego Związku. Było to spotkanie delegacji Kół górali, którzy wyemigrowali do Ameryki i o kulturze naszej nie zapominają, dbając o język polski, gwarę, pieśni i tańce. W Ameryce działa 80 kół Związku Podhalan. Przy okazji wyjazdu na uroczystości spotkania z góralami za oceanem, udało się nam z małżonką odnaleźć, po 50 latach, groby swoich bliskich, którzy wyjechali do Stanów przed I wojną światową.

15 IX ubiegłego roku miało miejsce w Londynie spotkanie górali, przy licznych udziałem innych Polaków przebywających →

w Anglii, celem reaktywowania Związku Podhalan w Wielkiej Brytanii. W tej delegacji również brałem udział wraz z małżonką.

Wróćmy jeszcze do Polski. Ostatnio, bo w październiku poprzedniego roku, został założony Oddział ZP w Gdańsku. Jak do tego doszło?

W Gdańsku - Jasieniu powstał nowy Oddział Związku Podhalan, założony przez potomków górali zagórzańskich (Lubomierz, Mszana Dolna, Słopnice), migrujących po II wojnie światowej za chlebem na północne, odzyskane ziemie polskie. Tęsknota za rodzinną ziemią, za rodzimą kulturą góralską spowodowała potrzebę zorganizowania się. Z inicjatywy Komitetu Założycielskiego na Walne Zebranie Oddziału przybyli potomkowie górali zamieszkali na Pomorzu, szczególnie w okolicy Gdańska. W zebraniu założycielskim uczestniczyła delegacja Zarządu Głównego, w tym i ja. Wszyscy byliśmy w strojach regionalnych, uczestniczyliśmy także w wieczornym różańcu, wędrując ulicami Gdańska.

Jest Pan również członkiem Zarządu Gorczańskiego Oddzia-

Chicago, listopad 2019

lu Związku Podhalan w Niedźwiedziu. Aby móc działać, potrzebne są środki finansowe. Jak je zdobyć?

Pracujemy społecznie, wszystkie wyjazdy, stroje, finansowane są z własnej kieszeni. Natomiast wszystkie Zarządy Związku Podhalan pracują przy staroście, burmistrzu czy wójcie gminy, którzy w miarę swoich możliwości mogą pomóc finansowo oddziałom działającym na ich terenie. Mając na uwadze, że działają one na rzecz własnego sro-

dowiska kultywując tradycje i regionalizm, warto o tym pamiętać i o to zadbać. Dodam jeszcze, że praca ta wymaga dużo czasu i poświęcenia. Ale jeżeli ma się wsparcie w rodzinie, w drugiej osobie, jak w moim przypadku w małżonce Jasi, to działalność przynosi mi zadowolenie i satysfakcję.

Dziękuję za rozmowę. Życzę dalszych sukcesów w działalności i życiu osobistym.

Anna Liberda

Nazywam się Barbara Wsół. Mam 44 lata, wykształcenie średnie. Pochodzę z Podobina, obecnie mieszkam w Koninie na osiedlu Domagaty.

SYLWETKI NASZYCH RADNYCH

Co skłoniło Panią do ubiegania się o mandat radnej?

Bardzo długo zastanawiałam się, ale za namową sąsiadów zdecydowałam się kandydować na radną. Przyznam, że nie jest to łatwe zadanie. Bycie radną, to duże poświęcenie swojego wolnego czasu dla dobra mieszkańców.

Jakie odczucia towarzyszą Pani po udziale w pierwszych sesjach Rady Gminy?

Dopiero zaczynam swoją pracę jako radna, więc będę się powoli za-

poznawać z problemami.

Do których komisji Pani należy? Dlaczego je Pani wybrała?

W chwili obecnej jestem w Komisji Rewizyjnej i Komisji Gospodarczej. Obie te komisje mają bardzo trudne zadania, ale nie można być obojętnym wobec problemów i trzeba je rozwiązywać.

Największymi problemami naszej Gminy są według Pani...?

Jest ich wiele. Jednym z nich jest rozbudowa Ośrodka Zdrowia, ponieważ coraz więcej przybywa ludzi bardzo chorych,

więc potrzeba jest więcej lekarzy specjalistów.

Które z zadań dla mieszkańców Koniny uważa Pani za najważniejsze?

Największe zadanie, to budowa chodnika od kościoła do osiedla Halamy oraz od końca Pazyrówki do Działku. Dzieci, które idą codziennie tą drogą do szkoły, narażone są na niebezpieczeństwo.

Rozmawiał S. Stopa

O zespole regionalnym „Spod Turbaca” rozmawiamy z opiekunką Jadwigą Cichańską

Proszę o krótką prezentację.

Nazywam się Jadwiga Cichańska. Opiekuję się zespołem „Spod Turbaca” i organizuję jego działalność. Jestem nauczycielką z 23 - letnim stażem pracy. Pełnię funkcję Dyrektora Samorządowego Przedszkola w Niedźwiedziu. Jestem mamą 18 -letniej Ali.

Może kilka zdań o dotychczasowej historii zespołu?

Zespół „Spod Turbaca” z Poręby Wielkiej powstał w 2015 roku z miłości do kultury ludowej, pasji do muzyki, śpiewu, tańca i gwary. To kapela i grupa śpiewacza skupiająca trzy pokolenia. Młodzi wiekiem i duchem, przez swoją działalność, rozslawiają kulturę ludową, miłość do muzyki, oraz integrują ludzi wokół wspólnej sprawy.

Jaki rodzaj muzyki i śpiewu dominuje w repertuarze zespołu?

Zespół prezentuje szeroki repertuar: muzyka regionalna, religijna, biesiadna i popularna. Stara się pielęgnować stare nuty i pieśni, ale także wykonuje muzykę w nowych, współczesnych aranżacjach.

Wasze najważniejsze dotychczasowe osiągnięcia, to?

Najważniejszym osiągnięciem jest przede wszystkim fakt, że zespół istnieje i działa. W dzisiejszych realiach, kiedy każdemu brakuje czasu, ludzie nie chcą działać bezinteresownie. To, że ludzie się spotykają, razem muzykują, śpiewają i tańczą, poświęcają swój czas i własne środki na rozwijanie zespołu, jest naprawdę niesamowitym osiągnięciem. Z osiągnięć w działalności, najważniejsze to na pewno wydanie pięknej płyty z kolędami „Spod Turbaca do Betlejem”.

Gdzie ostatnio występowaście?

Zespół występował dotychczas w różnych miejscach. Uczestniczył w mszach św., prymicjach i kolędowaniu w kościołach: w Krakowie, Sieprawiu, Niedźwiedziu, Porębie Wielkiej, Pogwizdowie, Łącku, uświetniał wesela w Mszanie

Opiekunka zespołu J. Cichańska pierwsza od lewej w dolnym rzędzie

Dolnej i Więclawicach, prezentował folklor na Festiwalu Ziemi Górskich w Zakopanem, Redyku Karpacim w Jaworkach, Góralskim Festynie Rodzinnym w Szczawnicy, Dożynkach w Olszówce i Ludźmierzu, IV Zjeździe Karpacim w Nowym Sączu oraz na odpuszcie parafialnym nad morzem w Kuźnicy na Helu w ramach współpracy „Górale - Kaszubom”. Kolędował także dla osób niepełnosprawnych i samotnych z naszej Gminy.

Zespół współpracuje z Zarządem Głównym Związku Podhalan w Nowym Targu i na jego zaproszenie prezentował program regionalny na posiedzeniu Prezydium Zarządu Głównego Związku Podhalan, które odbyło się na Orkanówce, oraz na seminarium „Jedność w różnorodności. Tradycje kulturowe polskiej góralszczyzny” w ramach Nadzwyczajnego Zjazdu Związku Podhalan w Ludźmierzu, a także na 100 - leciu Związku Podhalan w Porębie Wielkiej oraz imprezie Lato pod Turbaczem, gdzie zaprezentował gwarowy występ kabaretowy pt. „Biznesik u Ewki”.

Skąd czerpicie finanse na stroje, instrumenty oraz wyjazdy i występy?

Każdy członek zespołu ma własny (prywatny) strój, a kapela korzysta z własnych (prywatnych) instrumentów, z wyjątkiem basów, które dzięki współpracy z Gminną Biblioteką i Ośrodkiem Kultury, zostały wypożyczone do naszego ze-

społu. Wyjazdy i występy finansujemy z prywatnych pieniędzy członków zespołu.

Wielkie zaangażowanie, zdolności i umiejętności członków zespołu sprawiają, iż promując Porębę Wielką i region we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Biblioteką w Niedźwiedziu, upowszechniamy góralski folklor, ocalamy od zapomnienia tradycyjne stroje, muzykę i taniec, kształtujemy tożsamość oraz zamiłowanie młodych pokoleń do swoich korzeni. W zespole każda osoba wykorzystuje swoje najlepsze umiejętności do organizowania jego funkcjonowania i promocji, doskonalą umiejętności muzyczne, śpiewacze i taneczne, tak, aby zespół mógł prezentować jak najwyższy poziom.

Najważniejsze wyzwania dla Zespołu na dzisiaj, to?

Od nowego roku podjęliśmy współpracę z Gminną Biblioteką i Ośrodkiem Kultury w Niedźwiedziu. Dzięki tej współpracy mamy możliwość korzystania z pomocy instruktorów Jakuba Rusieckiego i Doroty Kościelniak w doskonaleniu naszych umiejętności zarówno muzycznych, jak i taneczno-wokalnych. Szczególne podziękowania należą się pani kierownik Anecie Kujacz za zaproszenie nas do współpracy z Ośrodkiem Kultury.

W planach zespół ma dalszy rozwój swojej działalności, systematyczne poszerzanie repertuaru, doskonalenie umiejętności →

O problemach Poręby Wielkiej rozmawiamy z sołtysiem Tadeuszem Cichańskim

Panie Tadeuszu, jak długo pełni Pan funkcję sołtysa?

Jestem sołtysiem już drugą kadencję. Za wszystkie głosy oddane na moją skromną osobę, bardzo wszystkim dziękuję. Rola sołtysa jest trudna, ponieważ zadań do zrobienia we wsi jest dużo, a pieniędzy mało.

Jakie ma Pan korzyści z bycia sołtysiem?

Korzyści praktycznie nie ma żadnych, ponieważ jest to bardziej praca społeczna, a dieta wystarcza na paliwo i nowe buty potrzebne do chodzenia po wsi. Zapłatą jest dobre słowo usłyszane od ludzi, ale też są słowa, które zwalają czasem z nóg i powodują, że odechciewa się być sołtysiem.

Jakie inwestycje zostały wykonane za Pana kadencji?

Za mojej kadencji zrobiliśmy trochę dobrych rzeczy, które służą ludziom. Dzięki współpracy z władzami Gminy i Dyrektorem Szkoły w Porębie Wielkiej powstało boisko sportowe przy szkole. Staraliśmy się o wykonanie wodociągu do os. Pańskie, oraz drogę na Zagronie.

Z Radą Sołecką przyznaliśmy pomoc pogorzelncom oraz pomoc finansową ludziom będącym w trudnej sytuacji losowej.

Z jakimi problemami boryka się wieś. Co w Porębie obecnie jest najważniejsze do zrobienia?

Dla Poręby Wielkiej i dla Koninek najbardziej potrzebna i najpilniejsza jest kanalizacja wsi. Gmina jest turystyczna, mamy otulinę GPN, a tu po rowach śmieci, a i „zapachy” unoszą się w powietrzu. Przebywający na wypoczynku turyści zwracają uwagę, że XXI wiek, a wieś nie ma kanalizacji.

Czy uważa Pan swoją wieś za atrakcyjną dla mieszkańców i turystów?

Nasza gmina i wieś jest pięknie położona w otoczeniu uroczych krajobrazów, rozciągają się wspaniałe widoki na pobliskie wzniesienia. Gorczańskie szlaki zachęcają turystów do wędrówek, leśna cisza, czyste powietrze, piękne zadbane domy czekają na turystów. Niestety, gości wywiał halny wiatr, ponieważ nie ma infrastruktury turystycznej, mam na myśli nowoczesne wyciągi, trasy rowerowe, miejsca zabaw dla dzieci, itp.

Wielkie nadzieje pokładaliśmy w basenach geotermalnych. Jak na razie cisza, nic się nie dzieje. Brakuje bezpośrednich połączeń autobusowych z Krakowem, co umożliwiłoby przyjazd i wyjazd ludzi, którzy nie posiadają własnego środka

transportu, a chcieliby odpocząć i pospacerować po Gorcach. U uruchomienie linii autobusowej pozwoliłoby także na łatwiejszy dojazd młodzieży uczącej się w Krakowie. Bardzo ważną rzeczą jest promocja Gminy, której brakuje, wyjazdów na targi turystyczne, które umożliwiłyby promowanie naszych terenów.

Następna sprawa to wykończenie Ośrodka Zdrowia, tak, aby służył pacjentom i nie musieli oni szukać pomocy w ościennych placówkach, np. w Mszanie Dolnej, Górnej, Rabie, czy Kasince Małej.

Bardzo ważną sprawą dla mojej wsi i całej gminy jest wykorzystanie wód termalnych, wybudowanie basenów, by ludzie mogli korzystać z darów natury, co zwiększyłoby bardzo atrakcyjność naszego terenu.

Plany na przyszłość?

Planów jest dużo, tak jak wcześniej wspomniałem i wymieniłem, oby się wszystkie udało zrealizować, to żyło by się nam lepiej, spokojniej. Jednak w dzisiejszych czasach ludzie stali się bardzo roszczeniowi, podejrzliwi, brakuje jedności, szczerości, jak również zapału do pracy społecznej. Mimo tego mam nadzieję, że plany uda się zrealizować. Życzę mieszkańcom dużo zdrowia i wszelkiej pomyślności.

Dziękuję za rozmowę.

Anna Liberda

20 → tańca, śpiewu i gry na instrumentach, tak, by promować kulturę ludową, pielęgnować tradycje i cieszyć się we wspólnocie ludzi pełnych pasji.

Czego życzyć Wam w dalszej działalności?

Żeby zespół się rozrastał i żył pięknem folkloru. Aby nasze występy były powodem do dumy i bodźcem do dalszego działania. Byśmy z radością promowali folklor góralski i nasze piękne okolice, i żebyśmy przez swoją działalność dawali radość naszym widzom. A jeśli ktoś chciałby do nas dołączyć, z nami grać, śpiewać i dobrze się bawić, to serdecznie zapraszamy.

Zapraszamy na naszą stronę:

www.facebook.com/SpodTurbaca

Dziękuję za ciekawe informacje o Waszym zespole regionalnym. Życzę Pani wielu sukcesów w pracy zawodowej, jak i prowadzeniu zespołu. Dbalność o to, żeby ocalić od zapomnienia tradycje naszej, zagórzańskiej kultury, to wspaniałe zadanie, godne opieki i wspomnienia (także finansowego) ze strony naszych władz samorządowych. Czego Pani i Zespołowi życzę z całego serca!

Tekst Jadwiga Cichańska,
Opracowanie Stanisław Stopa

Jedną z wielu działalności statutowych szkół muzycznych jest uczestnictwo uczniów w festiwalach, konkursach, przeglądach. Nasi uczniowie od początku istnienia szkoły biorą udział w konkursach regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych, zarówno jako soliści oraz w konkursach zespołów instrumentalnych i kameralnych. W tym roku szkolnym udział w tego rodzaju konfrontacjach wzięli udział następujący uczniowie:

XI Konfrontacje Instrumentów Dętych, Nowy Targ, 09.03.2020r.

- **Maksymilian Klimek** (trąbka, nauczyciel mgr Jakub Imielski, akompaniament mgr Robert Rosiek) - wyróżnienie; **Maciej Cichorzyc** (trąbka, nauczyciel mgr Jakub Imielski, akompaniament mgr Robert Rosiek); **Bartłomiej Kielusiak** (saksofon, nauczyciel dr Krzysztof Guńka, akompaniament mgr Wioletta Janas); **Alicja Misiura** (saksofon nauczyciel dr Krzysztof Guńka, akompaniament mgr Wioletta Janas); **Filip Stożek** (saksofon, nauczyciel dr Krzysztof Guńka, akompaniament mgr Wioletta Janas).

Konkurs „Młodzi Artyści na Zamku Suskim”, Sucha Beskidzka

- **Aleksandra Sentyrz** (skrzypce, nauczyciel mgr Jakub Bańdur, akompaniament mgr Mateusz Zubik); **Niedojad Anna** (skrzypce, nauczyciel mgr Sabina Milewska Jankowiak, akompaniament mgr Wioletta Janas).

III Małopolski Festiwal Saksofonowy, Gorlice, 22-26.01.2020r.

- **Bartłomiej Kielusiak** (saksofon, nauczyciel dr Krzysztof Guńka, akompaniament mgr Wioletta Janas) - wyróżnienie.

Międzynarodowy Festiwal Saksofonowy Saxfest 2020, Bielsko-Biała, 10-12.01.2020r.

- **Bartłomiej Kielusiak** (saksofon, nauczyciel dr Krzysztof Guńka); **Pajdzik Karol** (saksofon, nauczyciel dr Krzysztof Guńka).

V Ogólnopolski Przegląd Grup Kolędniczych, Świątyni Górne, 20.12.2019r.

- wyróżnienie otrzymał zespół w składzie: **Agnieszka Łabuz, Karol Pajdzik, Bartłomiej Kielusiak** (saksofon, nauczyciel dr Krzysztof Guńka).

„SELMER SAX-EVENT” - warsztaty saksofonowe oraz koncert, Kraków, 19.11.2019r.

- **Bartłomiej Kielusiak** (saksofon, nauczyciel dr Krzysztof Guńka); **Pajdzik Karol** (saksofon, nauczyciel dr Krzysztof Guńka).

Obecnie przygotowujemy się do kolejnych konkursów i przeglądów. Prosimy o trzymanie kciuków za naszych uczniów. Zachęcamy do śledzenia naszej strony internetowej <http://szkoła-muzyczna.eu> oraz konta na fb. Zapraszamy na nasze koncerty. Zapraszamy chętnych uczniów do podjęcia nauki w szkole muzycznej pod okiem wybitnych pedagogów.

mgr Robert Rosiek - dyrektor szkoły

Nazywam się **MAKSYMILIAN KLIMEK**. Mam 13 lat. Mieszkam w Koninie. Tutaj uczęszczam do klasy siódmej Szkoły Podstawowej. Jednocześnie uczę się w Szkole Muzycznej I Stopnia w Niedźwiedziu.

Kiedy zainteresowałeś się muzyką? Skąd wzięło się to zainteresowanie?

Muzyka jest ze mną od najmłodszych lat, bowiem pochodzę z bardzo muzycznej rodziny. Moje dwie ciocie są z zawodu muzykami, babcia Jadzia śpiewa w kościelnym chórze „Oremus” już od 25 lat. Tak więc zainteresowanie muzyką wyszło - w moim przypadku - z domu rodzinnego.

Kto zachęcił Cię do nauki w szkole muzycznej w Niedźwiedziu?

Do nauki w szkole muzycznej zachęcili mnie rodzice jak i ciocie, które widziały, że jako 5-latek mam ku temu predyspozycje. Można więc powiedzieć, że byłem „skazany na naukę” w szkole muzycznej.

Co zdecydowało, że pochołaś przede wszystkim grę na trąbce? Czy grasz na innych instrumentach? Które z nich, obok trąbki, podobają Ci

się najbardziej?

Grę na trąbce dostałem w IV klasie szkoły muzycznej jako instrument dodatkowy. Byłem w klasie fortepiano i mój nauczyciel stwierdził, że pośle mnie na drugi instrument, czyli trąbkę. Gra na trąbce sprawia mi przyjemność, co nie znaczy, że nie lubię grać na fortepianie. Jak już wspomniałem, ukończyłem klasę fortepiano cykl sześćioletni, ale lubię też akordeon, na którym uczę się grać.

Jakimi możesz się pochwalić osiągnięciami? Gdzie dotąd występowałeś?

Moje dotychczasowe osiągnięcia, to przede wszystkim różne koncerty, konkursy szkolne, oprawy Mszy świętych. Bardzo lubię grać z moimi kolegami w Trio, które stworzyliśmy i również występujemy na

różnych uroczystościach szkolnych i konkursach. Gram również w orkiestrze szkolnej i zespole „Big Band”.

Łatwo zauważyć, że gra na trąbce sprawia Ci wielką przyjemność. Niewątpliwie posiadasz duży talent muzyczny. W jaki sposób zamierzasz go wykorzystać? - mam na myśli dalsze kształcenie muzyczne.

Dalsze kształcenie muzyczne zamierzam rozwijać w szkole muzycznej II stopnia, do której będę zdawać egzamin w przyszłym roku. Moim marzeniem, jak i celem, jest dostać się do orkiestry wojskowej po ukończeniu akademii muzycznej.

Maksymilianie, życzyć dużo wytrwałości i samozaparcia. Nie zmarnuj talentu!

Stanisław Stopa

Planowane imprezy i zajęcia edukacyjne w 2020 roku

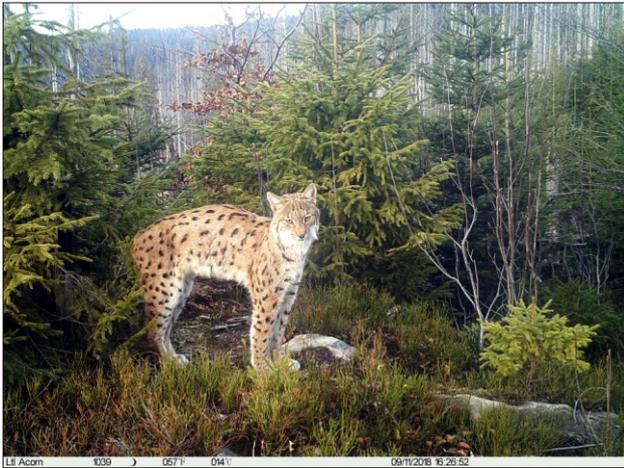
Data	Tytuł imprezy	Miejsce
marzec - kwiecień		
28.03.2020 - sobota 29.03.2020 - niedziela	Szkolenie dla przewodników beskidzkich - „Kornik drukarz w górnoregłowym borze świerkowym rola martwych drzew w lesie”.	Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej, masyw Kudłania.
18.04.2020 (sobota)	Warsztaty dla nauczycieli - „Kornik drukarz w górnoregłowym borze świerkowych, rola martwych drzew w ekosystemie leśnym”.	Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej.
26.04.2020	„Niedziela w GPN” - piknik rodzinny.	Park dworski w Porębie Wielkiej.
maj		
12.05.2020 (wtorek)	Konkurs wiedzy pt. „Ssaki małe i duże w Gorczańskim Parku Narodowym” - dla uczniów szkół pod. kl. V - VIII.	Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej.
27.05.2020 (środa)	„Spotkanie tropicieli przyrody” - gra terenowa dla uczniów szkół podstawowych z gminy Nowy Targ.	Gajówka Mikołaja w Łopusznej, trasa spacerowa na Żubrowisko.
31.05.2020 (niedziela)	„Majówka w Gajówce” - plenerowe spotkanie mieszkańców Łopusznej, nabożeństwo majowe.	Gajówka Mikołaja w Łopusznej
czerwiec - lipiec		
27.06.2019 (sobota)	„Witamy wakacje z przyrodą Gorczańskiego Parku Narodowego” - projekcja filmu i spacer przyrodniczy.	Gajówka Mikołaja w Łopusznej.
5.07.2020 (niedziela)	„Wakacyjne przygody na ścieżkach przyrody” piknik rodzinny.	Gajówka Mikołaja w Łopusznej.
12.07.2020 (niedziela)	Nasze Gorce - impreza plenerowa organizowana przez Wiejski Ośrodek Kultury w Ochotnicy Górnej.	Ochotnica Górna
każdy czwartek lipca godz. 10.00 wstęp wolny	Projekcja filmu pt. „Gorczański Park Narodowy”.	Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej.
sierpień		
16.08.2020 (niedziela)	„Gajówka łączy pokolenia” - piknik rodzinny.	Gajówka Mikołaja w Łopusznej.
22.08.2020 (sobota)	„Przyroda na planie - kulisy pracy operatorów kamery” spotkanie z twórcami filmów przyrodniczych o GPN	Gajówka Mikołaja w Łopusznej.
23.08.2020 (niedziela)	„Niedziela z Gorczańskim Parkiem Narodowym” piknik rodzinny.	Polana Trusiówka w Lubomierzu-Rzekach.
każdy czwartek sierpnia o godz. 10.00 wstęp wolny	Projekcja filmu pt. „Gorczański Park Narodowy”.	Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej.
październik		
7.10.2019 (środa)	„Święto buka” - plenerowe warsztaty przyrodnicze dla uczniów szkół podstawowych organizowana we współpracy z Nadleśnictwem Nowy Targ.	Gajówka Mikołaja w Łopusznej.

Informacja * Informacja * Informacja

26 kwietnia 2020 roku w parku dworskim w Porębie Wielkiej Gorczański Park Narodowy organizuje piknik turystyczno-edukacyjny „Niedziela w GPN”. Na pikniku obecni będą przedstawiciele małopolskich parków narodowych, którzy zaprezentują program „Przyjaciel parku narodowego”. Poprzez gry i zabawy uczestnicy poznają walory przyrodnicze obszarów chronionych Małopolski.

W trakcie imprezy będzie można odwiedzić stoiska edukacyjne Nadleśnictwa Limanowa, Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie oraz Grupy Podhalańskiej GOPR. Miejscowi twórcy i koła gospodyń wiejskich zaprezentują swój dorobek oraz lokalne wyroby. Jak co roku swoje stanowisko informacyjne będzie mieć również Starostwo Powiatowe w Limanowej.

Już teraz zapraszamy na to wydarzenie wszystkich mieszkańców i turystów. Z uwagi na zagrożenie epidemiczne, piknik może zostać odwołany lub przesunięty na inny termin, o czym powiadomimy na naszej stronie internetowej: www.gorcepn.pl

Jednym ze złożonych zadań parku narodowego jest badanie i monitorowanie zjawisk przyrodniczych, poznawanie różnorodności biologicznej chronionego terenu, stwarzanie najlepszych warunków do bytowania gatunków chronionych i zagrożonych zarówno w skali lokalnej, regionalnej, krajowej jak i kontynentalnej. Niewątpliwie gatunkami wymagającymi szczególnej, długoterminowej uwagi są duże, drapieżne ssaki: wilk, ryś i niedźwiedź. Wynika to z ich rzadkości, kurczących się obszarów bytowania i rosnącej presji człowieka, tym samym poważnego zagrożenia dla ciągłości gatunku, skrytego trybu życia, tym samym nie do końca poznanych zachowań wewnątrz - i międzygatunkowych, w końcu z powodu ich wyjątkowego ekologicznego znaczenia, jako gatunków kluczowych w naturalnej regulacji liczebności zwierzyny roślinożernej, tym samym kluczowych w funkcjonowaniu ekosystemów, w których żyjemy lub z których korzystamy. Szczególne zainteresowanie tymi zwierzętami w kilku ostatnich kilku latach stało się także udziałem pracowników Gorczańskiego Parku Narodowego, zarówno służb terenowych jak i koordynującej te działania Pracowni Naukowo - Edukacyjnej. Wyniki tych prac postaramy się Czytelnikom „Zgody” pokrótce przedstawić w cyklu kilku kolejnych artykułów, poczynając od rysia. Mamy przy tym nadzieję, że wiedza ta pozwoli spojrzeć wszystkim mieszkańcom naszego regionu obiektywnie na te zwierzęta, docenić ich znaczenie, a w końcu traktować je jako szczególny walor naszej gorczańskiej przyrody, który może stać się naszą wspólną, markową wizytówką.

Zaczął się od Kłapouchego

Prowadzone od ponad sześciu lat systematyczne obserwacje dużych ssaków za pomocą fotopułapek dały nam ogrom wiedzy, której dotąd nie posiadaliśmy, bazując na klasycznych sposobach inwentaryzowania zwierzyny przez tropienia i krótkotrwałe, przygodne spotkania. Ryś, ze względu na swój samotniczy i wyjątkowo skryty tryb życia wydawał się szczególnie trudnym obiektem zainteresowań, tym bardziej, że liczebność jego populacji w całej Polsce szacuje się na 200 - 250 szt. Nikt nie spodziewał się, że zarejestrujemy w ciągu tego okresu ponad 1500 zdjęć i blisko 3000 filmów z tym dzikim kotem. Dzięki indywidualnym,

Duże ssaki drapieżne w Gorcach: mity i fakty. Część I. Historia rysia zapisana w plamkach

niepowtarzalnym cechom umaszczenia każdego z osobników oraz cechom płciowym, w tej masie materiału rozpoznaliśmy 37 różnych osobników, w tym dwie kotki matki, które urodziły łącznie 19 młodych i 13 dorosłych samców. Zaledwie nieliczne rejestracje okazały się niemożliwe do zidentyfikowania; szacujemy, że mogły dotyczyć co najwyżej dwóch dodatkowych osobników. Wszystko zaczęło się od Kłapouchego. Tak nazwaliśmy pierwszego zarejestrowanego pod koniec 2013 roku kocura R1, który miał oklapnięte jedno ucho. Kolejne osobniki oznaczaliśmy symbolami R2 aż do R37, nadając większości indywidualne nazwy. Na szczególną uwagę zasługuje kotka R4 Gonadka, która urodziła odpowiednio w kolejnych latach 2014 - 2018, 4, 2, 2, 3, 2 młode. Niestety, po raz ostatni zarejestrowano ją w marcu 2019 roku, co może oznaczać, że pozostała już tylko nieodżałowanym wspomnieniem.

Co teraz po lesie krąży?

Teren GPN patrolują obecnie cztery samce: R14 Kapitan Hak, szczególnie zasłużony, dominujący w rewirze w poprzednich latach, prawdopodobny ojciec wielu gorczańskich rysia, R20 Kocur z Jasienia, który także od 5 lat penetruje północne obszary Parku, R29 Epsilon, sprawujący od 4 lat kontrolę na południowych stokach Gorców i w końcu najmłodszy, ale chyba najdostojniejszy kocur R33, który „rządzi” od roku na terytorium Parku. Samce są samotnikami, przemierzającymi ostępy leśne w poszukiwaniu samicy tylko w okresie rui. Ta, w zależności od klimatycznych zawirowań może rozpoczynać się już w styczniu i trwać do marca. Z tego powodu w tym okresie na terenie Parku notujemy największą liczbę samców (nawet do 5 osobników). Badania wykazują, że oprócz kocurów bytujących na stałe na tym terenie, w okresie rui odwiedzają park w poszukiwaniu partnerki samce bytujące na stałe prawdopodobnie w sąsiednich pasmach beskidzkich (Beskid Wyspowy, Beskid Sądecki, Pieniny, Babia Góra, Beskid Makowski). Potrzeby migracyjne kocurów wiążą się z zagrożeniami przy pokonywaniu dróg o dużym natężeniu ruchu i stref zwartej zabudowy podstawowych zagrożeń dla tych zwierząt przy wzrastającej urbanizacji terenów. Dotychczasowy mit o agresywności marcującego kocura wobec potomstwa, które jest obecne podczas okresu rui przy matce, został w naszych obserwacjach obalony. Kocur gotowy do rozrodu aklimatyzuje się wprawdzie w rodzinie kotki, a nierzadko pozwala sobie na zabawy z potomstwem. Wszystko odbywa się pod czujnym nadzorem matki. Znamiennie jest, że młode rysie są już w pełni wyrosniętymi drapieżnikami przed skończeniem roku. Muszą być gotowe na samodzielne życie i opuszczenie rodzinnego rewiru z chwilą

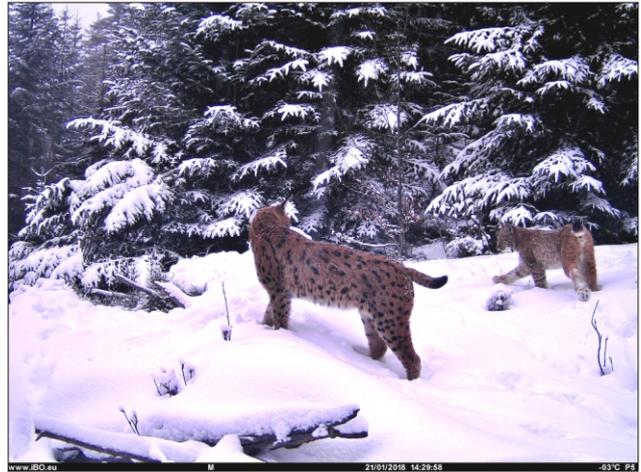
odejścia matki na poród kolejnych młodych. Wiemy to monitorując urodzone 18 młodych na naszym obszarze (większość z nich opuściła teren przed upływem roku życia) a także z przykładu naszej młodej kotki R34, urodzonej w 2018 roku, którą rejestrowaliśmy samą kilkukrotnie od marca 2019, także z samodzielnie upolowaną sarną (już pod koniec kwietnia), a także podczas konfrontacji z kocurem R33 we wrześniu, w nietypowych, jak na tą porę roku, godowych zalotach. W przeciwieństwie do lat poprzednich w lipcu i sierpniu fotopułapki nie zarejestrowały młodych rysi urodzonych na terenie północnych Gorców w 2019r. Dyspersja (rozproszenie) młodych poza tereny GPN każe ponownie zwrócić uwagę na ważny problem zagrożeń życia dla młodych rysi w strefach tzw. korytarzy migracyjnych, których utrzymanie powinno spotkać się z odpowiednim zrozumieniem szczególnie w Planach Zagospodarowania Przestrzennego Gmin otaczających Gorczański Park Narodowy.

Ryś drapieżnik - wróg czy sprzymierzeniec?

Większość ludzi upatruje w drapieżnikach wrogów, szkodników, intruzów, które mogą zagrozić jeśli nie człowiekowi bezpośrednio, to hodowlanym zwierzętom. Ryś tymczasem, który jest aktywny w dzień, unika człowieka, nie wchodzi nam w drogę. Nie rzuca się przeto z drzewa, uwieszony gałęzi na przechodzących poniżej ludzi, ani nie porywa pupili na smyczy. Faktem jest, co wiemy na podstawie badań diety pokarmowej tego drapieżnika, że podstawowym pożywieniem rysia w warunkach beskidzkich są dzikie

zwierzęta kopytne: jeleni i sarna, te same, które w okresie zimowym spałują i czemchają jodłowe młodniki. Ani jedna próbka odchodów rysia poddana badaniu nie wykazała obecności szczątków zwierząt domowych. O dziwo, także drobne gryzonie nie stanowiły znaczącej części jego diety. Analiza wykazała natomiast, że częstym pokarmem rysia są nasiona i owoce leśne, a także inny materiał roślinny. Wzrost liczebności rysia, tak jak i innych drapieżników uzależniony jest od dostępności pokarmu ofiar zaspokajających jego potrzeby żywieniowe, a więc w naszym przypadku od liczebności jeleni i saren. Rozmiar populacji tych

zwierząt roślinożernych zmienia się w zależności od aktywności drapieżników (w tym wilka i dziczyńskich psów), presji samego człowieka (kłusowników i myśliwych), warunków klimatycznych i organizmów chorobotwórczych. Biorąc pod uwagę, że ryś dokonuje selekcji wśród swych ofiar, jego rola jako regulatora liczebności i kondycji zdrowotnej tych kopytnych roślinożerców wydaje się nieoceniona. Jednocześnie rozmiar populacji rysia jest ściśle uzależniony od dostępności ofiar, co zapewnia względną równowagę w ekosystemie. W Gorcach występuje jeszcze wilk, inny drapieżnik preferujący jeleniowate, przez co zasoby pokarmowe rysia muszą być jeszcze uszczuplone, znaczący wzrost jego liczebności nigdy nie nastąpi, ponad to kilka sztuk dorosłych osobników notowanych corocznie.

Mamy nadzieję, że te pokrótce przytoczone informacje, które ciągle są uzupełniane nowymi danymi z pracujących w terenie fotopułapek dają wystarczająco dużo wiedzy, aby uznać, że ryś w tym przyrodniczym wymiarze jest drapieżnikiem przyjaznym człowiekowi. O wiele więcej szkód może wyrządzić mu człowiek ograniczając jego areał bytowania, wprowadzając w siedlisko niepokój i eliminując drogi migracji, choćby przez zabudowę nielicznych już na terenie Gorców korytarzy ekologicznych. Czy znajdą się tacy, którzy dla ochrony tego pięknego dzikiego kota poświęcą własny komfort, kolejny dom, letniskową wille? Póki co, ryś może być postrzegany w naszej gminie jako symbol dzikiego jeszcze, otaczającego nas naturalnego, niemal pierwotnego lasu, jakże z utęsknieniem poszukiwanego w krajach bogatego, luksusowego Zachodu. Może warto także, wzorem przykładu z zaprzyjaźnionego z Gorczańskim PN niemieckiego Parku Narodowego Gór Harz, z wizerunku rysia zrobić markę promującą gorczańskie miejscowości? Tam wykorzystane zostały w tym celu rysie introdukowane, ponownie wsiedlone do górskich lasów, u nas mamy rodzime.

Paweł Czarnota, Jan Loch
Pracownia Naukowo - Edukacyjna
Gorczańskiego Parku Narodowego

W Szkole Podstawowej

„Babcia z Dziadkiem dziś świętują, wszystkie wnuki się radują”.

19 stycznia w Szkole Podstawowej obchodzono uroczyste Dzień Babci i Dziadka, połączony z kolędowaniem. Jak co roku bardzo licznie przybyli seniorzy, by podziwiać występy swoich wnucząt.

Uroczystość rozpoczął dyrektor Tomasz Zawirski, który przywitał

DZIEŃ BABCI I DZIADKA W NIEDŹWIEDZIU

Babcie i dziadkowie świętowali przy poczęstunku przygotowanym przez Radę Rodziców pod kierunkiem przewodniczącej Anny Ogieła. Wyjątkowy, spędzony wspólnie czas, z pewnością na długo pozostanie

przybyłych gości i złożył im serdeczne życzenia. Następnie ks. Dominik Woch zaprosił wszystkich na przygotowane jasełka w wykonaniu uczniów kl. Va i b oraz kl. VIII pod kierunkiem swoim i pań Małgorzaty Stec, Beaty Sułkowskiej, Joanny Cichańskiej. Jasełka zostały przygotowane i wykonane na najwyższym poziomie. Piękne stroje, odpowiednia dekoracja, aktorskie wykonanie wzbogacone przez grane i śpiewane kolędy przez grupę muzyczną, zachwyciły zebraną publiczność.

Tegoroczny program artystyczny, przygotowany dla gości, był szczególnie urozmaicony. Pięknie wykonana dekoracja sali pod kierunkiem J. Cichańskiej tworzyła odpowiedni nastrój.

Oprócz jasełek, montaż słowno-muzyczny - taneczny w wykonaniu kl. II pod kierunkiem p. Małgorzaty Stec, dostarczył babciom i dziadkom wiele radości i wzruszeń. Podkreślone w nim zostały wspaniałe walory babć i dziadków - słowa „Kocham Cię” mówione w różnych językach, specjalne życzenia na każdy dzień miesiąca.

w pamięci wszystkich uczestników spotkania.

W Przedszkolu Samorządowym

Mimo, że styczeń jest miesiącem pełnym chłodnych dni, są dwa

dni, kiedy każdemu robi się cieplej na sercu, bo przecież jest to święto

naszych kochanych Babć i Dziadków, a w naszym przedszkolu to dzień pełen uśmiechów, wzruszeń i radości.

22 stycznia, w specjalnie wynajętej na tę okoliczność remizie OSP w Niedźwiedziu, odbyła się wspaniała impreza.

W pięknie udekorowanej sali, w ciepłych słowach zebranych powitała dyrektor Jadwiga Cichańska, następnie dzieci pod kierunkiem swoich wychowawczyń przedstawiły program artystyczny.

Babcie i Dziadkowie mogli podziwiać swoje wnuki w różnych formach artystycznych: jasełkach w regionalnych strojach, wierszach i piosenkach okolicznościowych, wzruszających i pełnych ciepłych słów. Mali artyści z przejęciem odtworzyli swoje role, a czcigodni goście ze wzruszeniem odbierali czułe słowa kierowane pod ich adresem. Następnie dzieci obdarowały swoich ukochanych dziadków upominkami. Frekwencja, jak co roku, dopisała, przybyło 120 osób. Spotkanie upłynęło w miłej i serdecznej atmosferze przy poczęstunku w postaci ciasta, kawy i herbaty.

Serdeczne podziękowania składamy Rodzicom za pomoc w organizacji tej jakże pięknej imprezy oraz Straży Pożarnej z Niedźwiedzia za udostępnienie sali.

Jeszcze raz wszystkim Babciom i Dziadkom życzymy wszystkiego najlepszego - nie tylko w dniu ich święta!

Anna Liberda

Dzień Babci i Dziadka

*Moja babcia nie jest siwa, świetnie biega, nieźle pływa * Dobrze wie co sły-
chać w świecie, bo się zna na internecie
Babcia, babcia ukochana, babcia, bab-
cia roześmiana * Babcia w środku cał-
kiem młoda, jeszcze wnukom siły doda.*

Tak śpiewały dzieci klas młodszych na uroczystości z okazji Dnia Babci i Dziadka w Zespole Placówek Oświatowych w Podobinie w dniu 21 lutego.

Szkoła upamiętniła to wydarzenie, goszcząc w swych progach bardzo wielu znakomitych gości. Pięknie udekorowana sala gimnastyczna wypełniła się po brzegi. Dzieci z najmłodszych klas przygotowały wspaniałe występy artystyczne, przepełnione radością, śpiewem, tańcem i muzyką. Tak wychowankowie chcieli wyrazić swoją miłość, wdzięczność i szacunek kochanym babciom i dziadkom. To przecież od nich otrzymują wiele ciepła i dobra, za które warto dziękować.

Dyrektor Barbara Dziwisz w imieniu własnym, nauczycieli i pracowników szkoły, złożyła seniorom najlepsze życzenia - wielu szczęśliwych lat w zdrowiu i pogodzie ducha. Zarówno młodszy jak i starsi uczniowie zaprezentowali programy artystyczne w których znalazły się piosenki, tańce, wiersze, inscenizacje. Dzieci przygotowały do występów panie: Aneta Nawieśniak, Karolina Napora, Jadwiga Nowak, Lucyna Gniecka, Agnieszka Bryk, Aleksandra Świerz.

Po nich na scenę wbiegły maluszki z przedszkola „Pod tęczą” pod opieką

WIEŚCI ZE SZKOŁY W PODOBINIE

Lucyny Krzysztofiak. Widok był wspaniały; maluszki w strojach tańczyły „góralskiego” z wielkim przejęciem, fantastycznie wykonując poszczególne figury tańca. Oklaskom nie było końca.

Seniorzy przy świątecznie nakrytych stołach, kawie, herbacie i wyśmienitych wypiekach, przygotowanych

roczny „Wieczór Kolęd”, pełen muzyki, wzruszeń i radości z Narodzenia Pańskiego.

Najpierw zaprezentowały się szkolne grupy kolędnicze, które bardzo spodobaly się zebranych, a swym występem udowodniły wielką odwagę. Grupy śpiewały i grały na instrumentach kolędy, zapraszając do wspólnego śpiewu. Punktem kulminacyjnym wieczoru był spektakl teatralny „Jak to z kolędą bywało”, przygotowany przez członków szkolnej grupy teatralnej „Bez Maski” pod opieką p. Sylwii Zapały, z gościnnym występem zespołu regionalnego „Kapela Kościelnioki”, który w profesjonalny sposób potrafił zamienić się na chwilę w aktorów. Spektakl miał na celu propagowanie najpiękniejszych tradycji i przedstawiał obrzędy kolędnicze - często już zapomniane przez młodsze pokolenie naszego regionu. Idealnie dobrane stroje, gwara, muzyka, śpiew, instrumenty i ciekawy kontakt z publicznością - tym wszystkim mogli pochwalić się aktorzy.

„Kapela Kościelnioki” pod przewodnictwem Doroty Kościelniak przygotowała bardzo bogaty program artystyczny, który zachwycił publiczność. Nad całością imprezy czuwała p. Sylwia Zapała, która przygotowała zarówno oprawę plastyczną jak i artystyczną całość

Wieczór Kolęd

19 stycznia w Zespole Placówek Oświatowych odbył się tradycyjny, co-

uroczystości. Dyrektor Barbara Dziwisz nie kryła zadowolenia z występów i gratulowała wszystkim, którzy przygotowali wieczorny program. **Anna Liberda**

STYCZNIOWE KOLEĐOWANIE

Oplątek u Podhalan

W gronie przedstawicieli kilku oddziałów Związku Podhalan oraz zaproszonych gości, niedźwiedzcy górale powitali Nowy Rok. 25 stycznia spotkanie opłatkowe w remizie strażackiej w Niedźwiedziu poprzedziła Msza święta w kościele w Koninie. Celebrował ją i kazanie wygłosił kapelan Związku ks. Władysław Zązel w asyście księży Władysława Ulmańca - kapelana Oddziału Związku oraz ks. Jana Wróbla - proboszcza parafii Konina.

Dalsza część uroczystości odbyła się w remizie strażackiej w Niedźwiedziu. Wszystkich zebranych: księży, władze Gminy, zaproszonych gości, przybyłe poczty sztandarowe z zaprzyjaźnionych oddziałów Związku Podhalan z Ochotnicy Górnej, Ochotnicy Dolnej, Łopusznej, Lubomierza i Łącka powitał prezes naszego Oddziału Stanisław Burnos. Wśród gości byli także: Posłanka na sejm RP Urszula Nowogórska, Wójt Gminy Rafał Rusnak, Przewodniczący Rady Gminy Zenon Dziedzic, Prezes Stowarzyszenia „Razem dla Regionu” Bronisław Dutka, radny powiatowy Janusz Potaczek, wicestarosta powiatu limanowskiego Agata Zięba.

Modlitwę poprowadził ks. W. Ulmaniec, po której uczestnicy łamiąc się opłatkami, składali sobie życzenia. Po wspólnym obiedzie, zaproszeni goście zabierali głos składając życzenia, jak również dziękując członkom Zarządu Związku za dbałość o kulturę regionalną i pielęgnowanie tradycji. Nie obyło się bez kolędowania, do którego przygrywał młodzieżowy zespół regionalny pod opieką Huberta Rapciaka. Spotkanie zakończyła zabawa taneczna przy muzyce zespołu „Verne”.

Każda okazja do spotkania się ludzi jest dobra. Tej jedności trzeba się uczyć, zabiegać o nią. Związek Podhalan od stu lat za swą dewizę organizacyjną ma słowa „wierność i siła”. To jest najważniejsze: siła rodziny, parafii, gminy, Polski. Ufam, że opłatek na którym zbierają się ludzie składając sobie życzenia z wielką życzliwością, tę jedność umacniają. Władysław Orkan, który tak pięknie opisywał ludzką dolę na tej ziemi, potrafił pielęgnować tę chlubną tradycję, mając w pamięci i w sercu jego wskazania do synów Podhala, które są aktualne nieustannie i w drugim stuleciu też będą. Jestem wdzięczny, że mogłem uczestniczyć w waszej opłatkowej uroczystości. Chciałoby się powiedzieć, tak trzymać, nie po-

puszczać. Szczęścia, zdrowia na ten Nowy Rok Panie Boże dej!

Ks. Władysław Zązel
Kapelan Związku Podhalan w Polsce

Serdecznie dziękuję za zaproszenie. Spotkanie opłatkowe, to wspaniała, głęboko polska, związana z tradycją uroczystość, na której obecni składają sobie życzenia ciesząc się swoją obecnością. Ludzie muszą mieć głęboko zapisane, by się szanować i być z sobą w każdy dzień. Takie właśnie uroczystości służą integracji i poznawaniu się nawzajem. Świętowanie, składanie sobie życzeń, o to też w naszej kulturze chodzi, przy zachowaniu tradycji i kultury regionalnej.

Urszula Nowogórska,
Posłanka na Sejm RP

Oplątek u nauczycieli i pracowników oświaty

Wieczorem 23 stycznia, nauczyciele i pracownicy oświaty oraz zaproszeni goście wśród których znaleźli się przedstawiciele duchowieństwa, władz w osobach Wójta Rafała Rusnaka i Przewodniczącego Rady Gminy Zenona Dziedzica, wzięli udział w corocznym spotkaniu opłatkowym. Jego organizatorami byli: Szkoła Podstawowa w Niedźwiedziu i ks. Dziekan Marek Wójcik.

Dyrektor szkoły Tomasz Zawirski powitał przybyłych gości. Wspólną modlitwę prowadził ks. Marek Wójcik, po której życzenia zgromadzonym złożył Wójt

Gminy Rafał Rusnak. Spotkanie, śpiew, kolędy i wspólny posiłek, były okazją do integracji nauczycieli na co dzień pracujących w różnych szkołach. Sporą grupę stanowili emerytowani pedagodzy i pracownicy szkół. Dla nich, to szczególnie oczekiwane uroczystości; mogą spotkać znajomych, porozmawiać i wspólnie pokolędować. Nauczycielom życzymy w Nowym Roku dużo zdrowia, cierpliwości, wytrwałości, wielu sukcesów zawodowych i pociechy z uczniów!

Anna Liberda

STYCZNIOWE KOLEĐOWANIE

Nasi z kolędą na Dolnym Śląsku

W dniach 6 - 7 stycznia grupa kolędnicza „Mali Porymbiany” ze Szkoły Podstawowej w Porębie Wielkiej wraz z opiekunami gościła z występem na Dolnym Śląsku.

Już po raz kolejny zagórzańscy kolędnicy otrzymali zaproszenie od ks. Proboszcza parafii św. Stanisława BM w Jordanowie Śląskim koło Wrocławia.

Po przemarszu w Orszaku Trzech Króli i Mszy świętej, nasi kolędnicy przedstawili tradycyjne jasełka przeplatane zagórzańskimi kolędami i pastoralkami. Występ, jak co roku, spotkał się z aplauzem licznej publiczności, która trzykrotnie prosiła o bis. Grupa kolędnicza liczy 17 uczniów i absolwentów szkoły, którzy chętnie wspomagają młodszych kolegów grą i śpiewem.

W drodze powrotnej, w nagrodę za udział i pracę włożoną w przygotowanie występu, uczniowie zwiedzili Sky Tower we Wrocławiu, najwyższy, bo liczący 212 m i 50 pięter wieżowiec w Polsce, z której to wysokości mogli podziwiać piękne panoramy stolicy Dolnego Śląska.

Kolejną atrakcją była dobra zabawa w parku trampolin „Go Jump” w Krakowie.

Opiekunami grupy kolędniczej są mgr Elżbieta Switała, mgr Małgorzata Białoń-Treit oraz p. Bronisław Kaczor. W zorganizowaniu

wyjazdu oraz opiece nad uczestnikami pomagali rodzice: Katarzyna Wietrzyk i Urszula Porębska. Przejazd uczniów sfinansował Wójt Rafał Rusnak, a nocleg i posiłki w Domu Pielgrzyma w Sobótce i atrakcje w drodze powrotnej ksiądz Wojciech Miśkowiec - Proboszcz parafii w Jordanowie Śląskim.

Składamy wszystkim serdeczne podziękowania za umożliwienie naszym uczniom zaprezentowania się na zewnątrz oraz podtrzymywania i promowania tradycji Zagórzeńzan.

Autor

III Gminny Koncert Kolęd dla Seniorów

W dniu 28 stycznia w Domu Kultury odbyło się III Spotkanie Seniorów. Staje się już tradycją, że seniorzy z naszej Gminy wspólnie świętują Nowy Rok.

Tym razem na zaproszenie Wójta Gminy Rafała Rusnaka, ks. Dziekana Marka Wójcika, GBIOK oraz GOPS w Niedźwiedziu odpowiedziało ponad 100 osób.

Gości powitała p. Aneta Kujacz - Kierownik GBIOK. Ksiądz Dziekan modlitwą rozpoczął spotkanie, po czym złożył seniorom serdeczne życzenia. W uroczystym spotkaniu uczestniczył także Wójt Rafał Rusnak oraz radny powiatowy Janusz Potaczek.

Nieodłącznym elementem spotkań seniorów są występy artystyczne. W tym roku o oprawę wydarzenia zadbały przedszkolaki z Niedźwiedzia, przedstawiając fragment jasełek. Występ bardzo się podobał i został nagrodzony burzliwymi oklaskami.

Po posiłku, nadszedł czas na śpiewanie kolęd. Dla seniorów przygotowano śpiewniki z kolędami, które śpiewano w towarzystwie kapeli Kaczorów i zespołu Porębiański Ród.

Atrakcją wieczoru był występ Orkiestry Dętej z Niedźwiedzia.

Uroczystość przebiegła w ciepłej i serdecznej atmosferze.

Świąteczny nastrój stwarzały też odpowiednia dekoracja i pięk-

nie, estetycznie nakryte stoły.

Takie spotkania przynoszą wiele radości i uświadamiają jak ważna w naszym życiu jest obecność drugiego człowieka.

A. Liberda

Bakterie dżumy

Epidemie towarzyszą ludzkości od najdawniejszych czasów. Takie choroby jak ospa, grypa, dżuma i cholera, to jedne z największych zabójców w historii. Mobilność, przeludnienie i brak higieny to czynniki, które pozwalały tym wirusom i bakteriom zbierać krwawe żniwo.

Zaraza ateńska

Data: 430 r. p.n.e.

Liczba ofiar: 75-100 tysięcy.

Zaraza ateńska to epidemia, która spustoszyła starożytne miasto-państwo Ateny. Miała miejsce podczas drugiej wojny peloponeskiej, którą Ateny toczyły ze Spartą. Zaraza zabiła ok. 75-100 tys. mieszkańców Aten, osłabiając pozycję ateńczyków podczas trwającej wojny. Epidemia wdarła się prawdopodobnie do miasta poprzez port w Pireusie, który był dla Aten źródłem dostaw. Dodatkowo w mieście zrobiło się niezwykle tłoczno, bowiem przybyli do niego uchodźcy z innych regionów sprzymierzonych z Atenami. Przez to pogorszyły się warunki sanitarne, a co za tym idzie, wzrosła także ilość szczurów i wesz, mogących przenosić zarazki. Ogrom zarazy wywołał w mieście anarchię. Mieszkańcy porzucili normy społeczne i przestali przestrzegać prawa, wyzybywali się także przekonań religijnych. Nie jest pewne co wywołało epidemię, ale naukowcy wskazują na wiele możliwości: tyfus, odra, dur brzuszny, ospa i dżuma. Pewne badania wskazują również na możliwość, iż zarazę wywołała gorączka krwotoczna (Ebola), gdyż zaraza miała przybyć z Afryki.

Grecki historyk Tukidydes, autor monografii *Wojna peloponeska*, tak opisał objawy zarazy: gorączka,

Największe epidemie w historii świata. Najwięksi zabójcy w historii ludzkości.

zaczerwienienie i zapalenie oczu, ból gardła prowadzący do krwawienia i nieświeżego oddechu, kichanie, utrata głosu, kaszel, wymioty, krosty i wrzody na ciele, ekstremalne pragnienie, bezsenność i biegunka.

Zaraza Antoninów

Data: 165-180 r.

Liczba ofiar: 5 milionów.

Zaraza Antoninów miała miejsce w latach 165-180. Przypadła na okres panowania cesarza z dynastii Antoninów, w tym Marka Aureliusza (161-180 r.). Jest nazywana także zarazą Galena - od greckiego lekarza, który ją opisał. Do Imperium Rzymskiego dotarła wraz z marszem wojsk powracających z kampanii militarnych, toczonych na Bliskim Wschodzie. Za miejsce pierwszych zarażeń wskazuje się Seleucję nad Tygrysem (dziś teren Iraku).

Jednoznaczna przyczyna epidemii nie została ustalona, ale prawdopodobnie był to wirus ospy albo odry. Szacuje się, że choroba pochłonęła aż 5 milionów ofiar. Na niektórych obszarach spustoszyła nawet 1/3 populacji. W szczególności przetrzebiła rzymskie legiony. Najsłynniejszą ofiarą zarazy był współrządcą imperium, cesarz Lucjusz Werus. Trzeba było dziesiątek lat, by liczba ludności powróciła do stanu sprzed zarazy.

Dżuma Justyniana

Data: 541-542 r.

Liczba ofiar: 25-50 milionów.

Dżuma Justyniana objęła swoim zasięgiem Cesarstwo Bizantyjskie, czyli wschodnią część Cesarstwa Rzymskiego, w tym w szczególności jego stolicę w Konstantynopolu. Dotknęła także wiele miast portowych w basenie Morza Śródziemnego. Zaraza rozprzestrzeniła się poprzez szczury i pchły, które przemieszczały się za pośrednictwem statków handlowych. Jest to jedna

z najbardziej śmiertelnych plag w historii. Miała także wpływ na dzieje, poprzez osłabienie wojsk rzymskich walczących w tym czasie z plemionami barbarzyńskimi. W wyniku dżumy Justyniana i jej nawrotów (występujących nawet do VIII wieku) zmarło około 25-50 milionów ludzi. Szacuje się, że zabiła około 13-26% (do nawet 50%) ludzkiej populacji tego regionu. Do czasu czarnej śmierci, była to największa epidemia w dziejach Europy. Zachorował na nią także sam cesarz Justynian, ale jego organizmowi udało się zwalczyć bakterię.

Czarna śmierć

Data: 1346-1353 r.

Liczba ofiar: 75-200 milionów.

Za czarną śmierć odpowiadała ta sama bakteria, która spustoszyła ludzkość podczas panowania Justyniana. Spowodowała śmierć około 75-200 milionów ludzi w Eurazji, osiągając swój szczyt w Europie w latach 1347-1351. Dżuma nie tyl-

Ubiór ochronny lekarza podczas epidemii dżumy (Niemcy, XVII w.)

ko zabiła miliony, ale miała istotny wpływ na przemiany społeczne, religijne i ekonomiczne. Do Europy dotarła szlakami handlowymi z Azji Środkowej. Najpierw Jedwabnym Szlakiem na Krym, a dalej już drogą morską. Dżumę przenosiły zwłaszcza szczury znajdujące się na →

znajdujące się na statkach kupieckich. Szacunkowo, czarna śmierć zabiła 30-60% mieszkańców Europy, około 30% ludności Bliskiego Wschodu i ok. 40% mieszkańców Egiptu. Była tak zjadliwa, że powrót do stanu liczebności sprzed pandemii trwał 200 lat. Nawroty dżumy obecne były w Europie aż do XIX wieku.

Epidemia cholery

Data: 1852-1860 r.

Liczba ofiar: 75-200 milionów.

Trzecia epidemia cholery jest uważana za najbardziej zabójczy rzut tej choroby, jaki wybuchnął w XIX wieku. Początkowo wystąpiła w Indiach, w delcie rzeki Ganges. Szacuje się, że liczba zgonów w Indiach w latach 1817-1860, w pierwszych trzech pandemiach XIX w., przekroczyła 15 milionów. Przyczyną zakażenia było spożycie zakażonego pokarmu lub wody. W samej Rosji na cholere zmarło milion osób. Choroba dotarła także na Wyspy Brytyjskie, gdzie zabiła kilkadziesiąt tysięcy ludzi. Tam w 1854 r. Johnowi Snow udało się zidentyfikować, że to zakażona woda jest przyczyną choroby. Łącznie epidemii cholery było siedem, w tym ostatnia z nich w latach 60. i 70. XX wieku. Wówczas epidemia rozprzestrzeniała się początkowo w Indonezji i Bangladeszu, docierając następnie do Europy. Łącznie pochłonęła około 570 tys. istnień.

Trzecia epidemia dżumy

Data: 1850-1900 r.

Liczba ofiar: 12 milionów.

Po zarazie Justyniana i czarnej śmierci, epidemia dżumy wybuchła po raz kolejny w połowie XIX wieku. Za strefę początkową uznaje się Yunnan w Chinach. Choroba rozprzestrzeniła się na pozostałe chińskie prowincje oraz Indie. Z Hongkongu przeniosła się na wiele innych części świata, w tym do Stanów Zjednoczonych. W wyniku zakażenia zginęło około 12 milionów ludzi. Podczas tej epidemii udało się zidentyfikować patogen dżumy i ustalić sposób rozprzestrzenia się tej choroby. Dokonał tego francuski

bakteriolog, Alexandre Yersin, równoległe z Japończykiem, Shibasaburo Kitasato.

Czarna ospa

Ospa prawdziwa, nazywana inaczej czarną ospą (*Variola vera*), to wirusowa choroba zakaźna o bardzo ostrym przebiegu, wywoływana przez jedną z dwóch odmian wirusa ospy prawdziwej (*variola minor* lub *variola maior*).

Do największych epidemii tej choroby doszło w XVI w. w Ameryce Południowej i Północnej. To właśnie ospa prawdziwa zdziesiątkowała społeczność Azteków - zabiła większość azteckich wojowników,

Chory na czarną ospę

władcę Cuitláhuaca i 75% całkowitej populacji Meksyku. W imperium Inków przyczyniła się do śmierci 95% społeczeństwa. W roku 1633 epidemia czarnej ospy dotarła do Ameryki Północnej. W Plymouth w stanie Massachusetts chorobą zaatakowani zostali rdzenni Amerykanie. W 1636 r. zaraza dotarła do jeziora Ontario i ziemi Irokezów, zbierając milionowe żniwo śmierci. Najstraszniejsze epidemie (aż sześć) czarnej ospy miały jednak miejsce dopiero w Bostonie w latach 1636 - 1698.

Podczas pandemii, które przetożyły się przez osiemnastowieczną Europę zmarło blisko 60 milionów ludzi. W Polsce czarna ospa pojawiła się po raz ostatni w 1963 roku we Wrocławiu. Nie była to oczywiście epidemia rodzima - pierwszy chory

przywłókł chorobę z Indii. Zachorowało wówczas 99 osób, zmarło 7. Ostatnim dużym zarzewiem ospy na starym kontynencie była epidemia w byłej Jugosławii, do której doszło w 1972 r. Ogniskiem zakażenia okazał się pielgrzym, który powrócił z Bliskiego Wschodu. Epidemia zaatakowała wówczas 175 osób, z których zmarło 35.

W chwili obecnej jedyne próbki ospy prawdziwej znajdują się w Instytucie Preparatów Wirusowych w Moskwie oraz w Centrum Kontroli Chorób w Atlancie i są pilnie strzeżone. Zawsze jednak istnieje ryzyko, że ktoś nieodpowiedzialny i pozbawiony wyobraźni użyje tych próbek, jako broni biologicznej, ze względu na: dużą śmiertelność, jaką mogą wywołać (do 80%), dużą zakaźność, brak odporności współczesnych populacji i trudności w jej rozpoznaniu we wczesnym etapie. Jak podają pewne źródła w samej tylko Rosji, wojskowe zapasy tego wirusa w latach 70. i 80. wynosiły około 20 ton.

Epidemia hiszpanki

Data: 1918-1919 r.

Liczba ofiar: 20-50 milionów (lub nawet do 100 milionów).

Po wielkich epidemiach dżumy i cholery, tym razem ludzkość została zaatakowana przez wirusa grypy. Pandemia grypy z okresu lat 1918-1919 przeszła do historii pod nazwą „hiszpanki”, gdyż błędnie uznano, że swój początek miała właśnie na Półwyspie Iberyjskim. Wirus H1N1 był niezwykle śmiertelną odmianą grypy, gdyż był to wirus odzwierzęcy, który zmutował poprzez ptactwo (lub trzodę chlewną). Jej rozprzestrzenianiu sprzyjały ruchy wojsk, które powracały do swoich domów po zakończonej I wojnie światowej, a także fatalne warunki higieniczne. Zainfekowanych było 500 milionów ludzi, czyli około 25% całej populacji, a liczba ofiar przewyższyła liczbę poległych na frontach Wielkiej Wojny. Jednak przede wszystkim to nie grypa zabijała, ale jej powikłania, zwłaszcza bakteryjne zapalenie płuc. *Opracował Stanisław Stopa*

FOTO - KRONIKA

Orszak Trzech Króli w Koninie

Kwesta na rzecz Stowarzyszenia św. Alberta

Pielgrzymka do Ziemi Świętej '2020

Sesja Rady Gminy

Zespół regionalny „Spod Turbaca” z Poręby Wielkiej

Andrzej Napora z wizytą w Chicago. Listopad 2019

Wydawca: Urząd Gminy w Niedźwiedziu, 34 -735 Niedźwiedź, tel: 18 331 70 02
Zespół redakcyjny: Stanisław Stopa (opracowanie, skład komputerowy)
Anna Liberda - współpraca redakcyjna
Przygotowanie i opracowanie wersji internetowej - Stanisław Stopa
Adres internetowy: www.niedzwiedz.iap.pl
Poczta elektroniczna: gmina@niedzwiedz.iap.pl
Pismo zrzeszone w Polskim Stowarzyszeniu Prasy Lokalnej

